

## Täysistunto

### Torstai 12.3.2020 klo 16.02—18.26

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 18.26.

Puhetta johti toinen varapuhemies Juho Eerola (16.02—18.26).

#### 1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

#### 2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit  
pääministeri Sanna Marin  
valtiovarainministeri Katri Kulmuni  
ulkoministeri Pekka Haavisto  
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson  
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru  
työministeri Tuula Haatainen  
elinkeinoministeri Mika Lintilä  
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä  
kuntaministeri Sirpa Paatero  
puolustusministeri Antti Kaikkonen  
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist  
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen  
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen  
opetusministeri Li Andersson  
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari  
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka  
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen  
tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään sinne ministeriaitioon ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, nyt ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

### 2.1. Suullinen kysymys toimista koronavirustartuntojen torjumiseksi (Arja Juvonen ps)

Suullinen kysymys SKT 25/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Juvonen.

*Keskustelu*

16.03 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Koronavirustartuntojen määrä kasvaa merkittävää vauhtia Suomessa. WHO julisti eilen koronaviruksen pandemiaksi. WHO antoi myös vahvan moitteen, etteivät kaikki maat ole tehneet riittäviä toimia epidemian torjumiseksi. Tänään hallitus kertoi vihdoinkin, miten se aikoo hidastaa koronaviruksen leviämistä Suomessa. Hallitus antoi muun muassa suositukset isojen yleisöapahtumien perumisesta. Perussuomalaiset tukevat hallituksen toimia, mutta on tehtävä vielä enemmän. Perussuomalaisten mielestä tulisi antaa heti viesti koulujen ja muiden oppilaitosten sulkemisesta. Olemme valmiit tukemaan valmiuslain käyttöönottoa, jotta tarvittavat toimenpiteet ovat laillisesti mahdollisia. Väestön suojeleminen on nyt kaikkein tärkeintä. Arvoisa hallitus, oletteko valmiit tiukkoihin toimenpiteisiin, jopa valmiuslain käyttöönottoon, kansalaisten suojelemiseksi? Annatteko suosituksen kunnille sulkea kouluja?

16.04 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen tänään kertonut ja olen myös puhunut eduskuntapuolueiden puheenjohtajien kanssa puhelimessa ja muuten siitä informoinut, tänään kello kuusi kokoonnumme yhdessä eduskuntapuolueiden puheenjohtajien ja eduskuntaryhmien puheenjohtajien kanssa keskustelemaan tästä tilanteesta ennalta, jos Suomessa jouduttaisiin tällaisia kovempia, vakavia toimia ottamaan käyttöön. Se edellyttäisi valmiuslainsäädännön mukaisia toimia, ja tänään keskustelemme yhdessä ryhmien kanssa parlamentaarisesti siitä, onko tällaiseen valmiutta. Itse ajattelen niin, että me emme ole tällä hetkellä siinä tilanteessa. Meillä ei ole tällaisia suosituksia tällä hetkellä meidän terveydenhuollon viranomaisilta, mutta mikäli tilanne olisi tämä ja muodostuisi tällaiseksi, mielestäni on hyvä, että jo ennalta käymme kaikkien ryhmien kanssa tämän keskustelun, niin että jos on tarve toimia, pystymme siihen erittäin nopeasti.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja myös ministeri Henriksson pyytää tässä kohden puheenvuoroa.

16.05 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeä kysymys. Valmiuslaki on vuodelta 2012, ja valmiuslain poikkeustiläsääntelyä ei ole koskaan vielä jouduttu soveltamaan. Valmiuslain poikkeusolojen määritelmä on rajattu hyvin vakaviin kriiseihin, jotka koskettavat koko kansakuntaa tai ainakin suurta osaa siitä ja vaikuttavat koko yhteiskunnan toimivuuteen. Poikkeusolojen määritelmä sisältyy valmiuslain 3 §:ään, ja on tärkeää muistaa nyt tässä keskustelussa myös se, että meillä on valmiuslaissa kriteerit, määritelmät, joiden pitää täyttyä, jotta valmiuslaki voidaan ottaa käyttöön. Siinä yhdessä kohdassa sanotaan näin: ”Poikkeusoloja tämän lain mukaan ovat... vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

levinnyt vaarallinen tartuntatauti.” Ja tavallaan se, mistä me ehkä joskus myöhemmin [Puhemies koputtaa] tänään saamme keskustella, on se, mitä tämä merkitsee.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tästä asiasta esittää lisäkysymyksiä ministereille, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

**16.06 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valmiussuunnitelma ohjeistaa selkeästi: ennakoi, analysoi ja estä. Mitä hitaammin me toimimme nyt, sitä vaikeampi tilanne on myöhemmin. Te kerroitte, että kansalaisille lähetetään kotiin kirje, jossa annetaan tietoa koronainfektioista. Posti tuo sen ehkä viikon päästä. Eikö nyt aika olisi rahaa? Tämä ei kuulosta kovin tehokkaalta: viikko, kirje.

Suurimmassa vaarassa ovat vanhuksset, vammaiset ja pitkäaikaissairaat. Heitä tulee suojella kaikin keinoin. Jos tällainen henkilö sairastuu koronavirukseen, hän on hengenvaarassa ja tarvitsee todennäköisesti sairaalahoitoa, jopa tehohoitoa. Hoitohenkilöstön jaksaminen on turvattava tässä erittäin vaikeassa tilanteessa. Millaiset valmiudet meillä on sille, että suomalainen terveydenhoito ei kriisiydy vaan potilaat saavat hyvää hoitoa jatkossakin? Mistä saadaan hoitajia, hoitohenkilöstöä, jos hoitohenkilöstö sairastuu? Onko olemassa varautumissuunnitelmia sille, mistä saamme hoitajia ja lääkärireserviä?

**16.07 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin tärkeää on varautua siihen, että hoitohenkilökuntaa on kaikissa olosuhteissa käytettävissä. Kaikkein tärkeintä varautuminen on tosiasiaa siinä, että meillä on toimintakykyinen ja terve henkilöstö käytettävissämme. Tältä osalta tulimme siihen johtopäätökseen, että kaikin keinoin on nyt myös veloitettava alan työnantajat siihen, että epidemia-alueilta tulleet ja mahdollisesti vielä tulevat henkilöt eivät vain ilmesty työpaikoille vaan sovitaan siitä, millä tavalla tämä poissaolo hoidetaan, jotta me voimme vakuuttua siitä, että henkilökunta on varmasti tervettä, silloin kun puhutaan näin tärkeän viruksen estämisestä sairaalaverkossa ja hoiva- ja hoitolaitoksissa. Tältä osin tämä on olennaisin toimi, mutta myös muihin toimiin, joista on jo paljon aikaisemmin keskusteltu, on ryhdytty, ja tältä osin [Puhemies koputtaa] valmius on hyvä ja toimia on valmius myös tehdä.

**16.09 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä tilannetta on seurattu erittäin tarkasti sieltä tammikuun alusta lähtien, ja olemme tehneet toimenpiteitä kussakin tilanteessa. Nyt tilanne on se, että Suomessakin näitä tautitapauksia tulee enemmän ja on nähtävissä, että Suomessakin tämä tulee laajenemaan. Sen takia otimme tänään uusia toimia käyttöön. Teimme hallituksen neuvotteluissa linjauksia, miten toimitaan esimerkiksi suurten yleisötilaisuuksien osalta.

Mitä tulee tähän tiedottamiseen, niin me olemme tiedottaneet aiemmin eduskuntaryhmiä, olen antanut pääministerin ilmoituksen asiasta, olemme pitäneet tiedotustilaisuuksia. Tietenkin meidän asianosaiset, asianmukaiset ministeriöt ja myös viranomaiset, THL ensi sijassa, ovat tästä tiedottaneet koko ajan, ja nyt tänään vielä tästä tiedottamisesta linjasimme niin, että laajennamme koronainfopisteet myös maarajoille — meillähän tällä hetkellä on satamissa, kentillä infopisteet, ja tämä laajennetaan myös maarajoille — varmistetaan matkustustiedotteiden ajantasaisuus, valtakunnallista neuvontapuhelinpalvelua laajennetaan vastaamaan kysyntää ja [Puhemies koputtaa] monikanavaisuutta lisätään. Tämän li-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

säksi THL lähettää koronaviruksesta tietopaketin [Puhemies koputtaa] kaikille suomalaisille kotiin molemmilla kotimaisilla kielillä, ja sen lisäksi vielä tulee älypuhelinsovellus. Eli [Puhemies koputtaa] haluamme varmistaa, että jokainen suomalainen varmasti saa ajantasaisen tiedon aiheesta.

**16.10 Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisten tietojen mukaan Suomessa ei vielä ole havaittu tunnettujen tartuntaketjujen ulkopuolisia tapauksia. Tosin voidaan kysyä, johtuuko tämä siitä, että edes oireilevia potilaita ei välttämättä testata, jos heitä ei voida yhdistää johonkin tunnettuun tartuntaketjuun.

On tärkeää, että epidemiaa pyritään hidastamaan ja rajoittamaan Suomen sisällä. Samaan aikaan on kuitenkin pyrittävä kaikin keinoin estämään uusien tartuntojen tulo rajojen yli. Itävalta rajoittaa maahantuloa Italiasta, Viro on kieltänyt risteilyalukset satamistaan. Vastaavat karanteenitoimet leviävät nyt maailmalla laajemminkin, mikä on oikein hyvä asia.

Ulkoministeriö on juuri ohjeistanut kansalaisia, että on viisaampaa olla matkustamatta mihinkään. Kysyisin: aikooko hallitus ryhtyä toimiin tänne tulevan matkustajaliikenteen rajoittamiseksi, kunnes tilanne on kansainvälisesti ja kansallisesti hallinnassa?

**16.11 Ulkoministeri Pekka Haavisto** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kysymyksestä. Ulkoministeriö on koko tämän epidemian leviämisen ajan ensinnäkin katsonut hyvin tarkkaan näitä epidemia-alueita, päivä päivältä lisännyt matkustusvaroituksiaan nimenomaan epidemia-alueille. Nythän tilanne on sellainen, että epidemia-alueena alkaa olla hyvin moni maa ja hyvin moni kokonaisuus.

Olemme tänään nähneet myöskin tämän Yhdysvaltain päätöksen siitä, että Schengen-alueelta ei voi enää Yhdysvaltoihin matkustaa. Tällaisia kansallisia päätöksiä varmaan eri mailta tulee.

Ulkoministeriön ohje tänä päivänä on, että vältetään kaikkea tarpeetonta matkustamista kaikkiin suuntiin sen vuoksi, että tämä epidemia on nyt levinnyt hyvin monessa eurooppalaisessa maassa, puhumattakaan niistä maista, joista se lähti liikkeelle, kuten Aasiasta.

**16.12 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä jo varmasti vastattiinkin moniin kysymyksiin, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei vastattu!] mutta siinä [Hälinää — Puhemies koputtaa] alkuosassa edustaja Halla-ahon tekstiä oli epäily siitä, että oireellisia ihmisiä tässä maassa ei olisi testattu, jos ne liittyvät näihin tartuntaketjuihin, jos minä ymmärsin oikein, tai joilla on näitä yhteyksiä ollut epidemiamaihin. Kyllä ohjeistus on ollut nimenomaan se, että näin pitäisi toimia, ja siltä osin, jottei tule vääriä käsityksiä jatkossakaan kentälle eikä kenellekään keskusteluihin osallistuville toimijoille, olemme myöskin lähteneet siitä, että me siirrymme koronavirus-testien osalta normaaliin käytäntöön, jossa lääkärin arvioon ja infektiolääkärin konsultointiin perustuen otetaan aina testit. Tämä on minusta tärkeä uutinen, jotta voidaan varmistaa, että tämä on oikeasti näin.

Terveysministerit kokoontuvat parhaillaan, [Puhemies koputtaa] ja joudun olemaan hetken tästä salista pois antamassa Suomen maakatsauksen terveysministeriökokouksessa siitä, [Puhemies koputtaa] minkälaisiin toimiin Suomessa on ryhdytty. Pahoittelen, että olen hetken pois, kohta olen taas käytettävissä.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

### 2.2. Suullinen kysymys toimista koronavirustartuntojen torjumiseksi (Petteri Orpo kok)

Suullinen kysymys SKT 26/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Orpo.

*Keskustelu*

**16.13 Petteri Orpo kok:** Arvoisa puhemies! Koronavirus on valtava kansainvälinen kriisi. Suomalaiset ovat huolissaan ja syystäkin ovat, saa olla. Meillä monella, jokaisella suomalaisella, on joku riskiryhmään kuuluva henkilö, josta on todella huolissaan, esimerkiksi vanhempia ihmisiä tai pitkäaikaissairaita. Siksi kokoomus on sitä mieltä, että pitää tehdä mieluummin enemmän ja aikaisemmin kuin vähemmän ja myöhemmin — eli enemmän ja aikaisemmin. Siksi me olemme valmiit tukemaan kaikkia niitä tarpeellisia keinoja, joita hallitus esittää — kaikkia mahdollisia keinoja.

Me kävimme jo maanantaina kaikkien puolueiden puheenjohtajien kanssa tasavallan presidentin aloitteesta keskustelun muun muassa valmiuslain uudistamisesta. Kerroimme silloin, että me oppositiosta olemme valmiit tukemaan valmiuslain käyttöönottoa. Kysyisinkin nyt pääministeri Marinilta: Ovatko ne toimet, joista te tänään olette kertoneet ja jotka sinänsä ovat hyviä — niitä kannatamme, erityisesti tätä suurtapahtumien kieltoa — [Puhemies koputtaa] teidän mielestänne riittäviä? Onko hallituksella riittävät työvälineet, [Puhemies koputtaa] jos pandemia etenee, niin kuin se on naapurimaissa tehnyt?

**16.15 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on valmius toimia nopeasti ja päättää nopeasti, ja sen vuoksi tänään myös käymme eduskuntaryhmien kanssa, eduskuntapuolueiden kanssa yhdessä tämän keskustelun. Minä en näe, että tämä on hallitus- tai oppositiokysymys. Näen, että tämä on tilanne, joka on kohtaamassa Suomea ja kohdannut jo, joten on hyvä, että tästä yhdessä keskustelemme ja yhdessä myös valmistaudumme siihen, [Sebastian Tynkkynen: Miksi vasta nyt?] jos kovempiin toimiin joudutaan lähtemään.

Viittasitte tasavallan presidentin maanantaiseen tilaisuuteen, itsekin olin paikalla. Siellä keskusteltiin toki valmiuslain uudistamisesta ja päivittämisestä, mutta se ei suoraan liittynyt siihen, otetaanko valmiuslaki käyttöön nyt tässä tilanteessa, se oli eri keskustelu — en ainakaan itse osallistunut sellaiseen keskusteluun, että siellä oltaisiin keskusteltu siitä, otetaanko valmiuslaki nyt tässä tilanteessa käyttöön. Mikäli meidän viranomaisemme, terveydenhuollon viranomaiset, suosittaisivat painavalla asiantuntemuksella esimerkiksi sitä, että Suomessakin pitäisi päiväkoteja, kouluja laittaa kiinni ja että pitäisi ryhtyä paljon kovempiin toimiin, niin totta kai näitä asiantuntijoita kuuntelisimme, ja meillä olisi valmius todella nopeasti toimia, [Puhemies koputtaa] mutta tällä hetkellä minun arvioni on se, että näin rajuihin toimenpiteisiin ei ole [Puhemies koputtaa] syytä lähteä, mutta jos olisi, niin on valmius toimia.

Kysymyksen käsittely päättyi.

**2.3. Suullinen kysymys sairaanhoidon kapasiteetin turvaamisesta koronavirusepidemian haittojen torjumisessa (Päivi Räsänen kd)**

Suullinen kysymys SKT 27/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Räsänen.

*Keskustelu*

**16.16 Päivi Räsänen kd:** Arvoisa herra puhemies! Koronaepidemian haittojen torjumisessa on oleellista turvata juuri sairaanhoidon kapasiteetti. Nämä koronaviruksen vakavimmat muodot, kuten hengitysvaikeudet ja keuhkokuume, saattavat vaatia tehohoitoa. Italiasahan tuo tilanne johti jo siihen valitettavaan valikointitilanteeseen, että kaikille ei näitä tehohoidon paikkoja ole riittänyt.

Meillä Suomessa on reilut kaksisataa tehohoidon paikkaa ja merkittävin pullonkaula on nimenomaan ammatillisen koulutuksen saaneiden henkilöiden määrä. Kysynkin: onko hallitus varautunut nyt siihen, että jos tehohoitoa tarvitaan vielä enemmän, niin meillä on valmius rekrytoida osaavaa henkilöstöä esimerkiksi eläkkeeltä tai sitten mahdollisesti ryhtyä jo jollain tavalla antamaan lisäkoulutusta hoitajille ja lääkäreille, niin että he voivat näihin tehtäviin tarttua [Puhemies koputtaa] sitten tarvittaessa, jos tiukka paikka tulee?

**16.17 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä keskitymme vielä tähän rajoittamiseen, jotta me pystymme turvaamaan sen työssä olevan hoitohenkilökunnan. On äärimmäisen tärkeää, että me suojellemme nimenomaan tätä henkilökuntaa, joka työskentelee terveydenhuollon eri sektoreilla.

Tällä hetkellä on arvioitu, että mikäli tämä epidemia tänne Suomeen tulee, kun se tänne tulee, [Perussuomalaisten ryhmästä: Tulee!] niin me olemme varautuneet siihen, että tämän ensimmäisen aallon aikana noin 35 prosenttia suomalaisista voisi sairastua. Se ei tarkoita sitä, että kaikki 35 prosenttia sairastuisi samaan aikaan ja samassa paikassa, joten uskon, että terveydenhuollon kapasiteetti, tehohoidon kapasiteetti riittää. Me teemme kaikkemme, jotta me saamme osaavaa hoitohenkilökuntaa. Jos käy niin, että henkilökunta sairastuu näissä hoitopaikoissa, niin toki hallitus tulee tekemään kaikkensa, että me löydämme osaavaa, ammattitaitoista henkilökuntaa [Puhemies koputtaa] eläkkeellä olevista hoitajista, ja olemme myös valmiita kouluttamaan ihmisiä [Puhemies koputtaa] näihin tehtäviin.

**16.19 Paula Risikko kok (vastauspuheenvuoro):** Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ministeri Pekonen totesi, niin nythän pitää rajoittaa, niin että me saamme nimenomaan loivennettua tätä tilannetta, ja suosittelisin vielä vahvempia rajoittamiskeinoja.

Mutta kysymykseni: oletteko miettineet sitä, että kun meillä tällä hetkellä tuolla rajalla, kun arvioidaan sitä, onko esimerkiksi tautitapaus, pitää olla terveydenhuollon henkilö Rajavartioston kanssa, niin voisiko tehdä nopeasti lainmuutoksen, että sitä terveydenhuoltohenkilöä ei tarvittaisi vaan rajavartioidolla olisi valmius ja oikeudet ja valtuudet arvioida tämä tilanne, koska meillä ei riitä niitä terveydenhuollon henkilöitä kohta sinne rajalle?

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Suosittelisin tämän lain nopeaa muutosta ja tänne tuomista. Me varmasti taputtelisimme sen nopeasti.

**16.19 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut, että tässä tämän epidemian edetessä meillä on koko ajan valmius tarkastella meidän nykyistä lainsäädäntöä ja tehdä siihen myöskin muutoksia, [Perussuomalaisten ryhmästä: Me ollaan koko ajan jäljessä!] mikäli niitä muutostarpeita esiintyy, ja uskon, että tällaisilla asioilla me löydämme myöskin sen parlamentaarisen yhteisymmärryksen, jolla voimme viedä näitä asioita, millä tätä tilannetta saadaan parannettua, eteenpäin täällä eduskunnassa.

**16.20 Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meitä on täällä salissa monta hoitoalan ammattilaista, ja me kaikki tiedämme, että ainoa keino pysäyttää tämän taudin eteneminen on pistää päiväkodit ja koulut kiinni. Jos näin päätätte nyt illalla, kun käytte keskustelua eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja puolueen puheenjohtajien kanssa, niin kehotan miettimään, miten tehdään ylioppilaskirjoitusten kanssa, koska kevään ylioppilaskirjoitukset ovat juuri nyt menossa seuraavan kahden viikon aikana.

Itse kysymys liittyy kansalliseen influenssapandemian varautumissuunnitelmaan. Se on vuodelta 2012 eli kahdeksan vuotta vanha. Oletteko valmiita päivittämään sitä, ja oletteko valmiita myöskin päättämään siitä, että sitä tulee jatkossa päivittää säännöllisesti, esimerkiksi neljän vuoden välein?

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt sekä ministeri Pekonen että pääministeri. Pääministeri aloittaa.

**16.21 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole terveydenhuollon asiantuntija, mutta olen keskustellut THL:n asiantuntijoiden kanssa juuri siitä, millä tavalla arvioidaan, että tämä tauti yhteiskunnassa kulkisi. Tällä hetkellä se arvio on se, että Suomessa noin 35 prosenttia väestöstä voisi saada tämän taudin, voi olla senkin yli, mutta emme puhu vastaavista luvuista kuin Saksa on puhunut. Tämä on THL:n asiantuntija-arvio, hän on näin kertonut.

Mitä sitten tulee siihen, millä tavalla tämä tauti etenisi, niin minun käsitykseni tämän keskustelun ja asiantuntijoiden arvioiden pohjalta on se, että me tuskin saamme pysäytettyä yhteiskunnassa tautia. Todennäköistä on, että moni suomalainen tulee sen sairastamaan. Se, mihin me omilla toimillamme pyrimme, on taudin etenemisen hidastaminen [Mika Niikko: Ja mites tehdään?] niin, että näitä mahdollisia tautihuippuja saamme tasatua ja meidän terveydenhuoltomme toimii tehokkaasti ja hyvin tämän taudin kulkiessa eteenpäin. Mutta sellaista arviota en ole saanut, että esimerkiksi kovilla rajoittamistoimilla, sillä, että päiväkodit, koulut [Puhemies koputtaa] tai muut yhteiskunnan toiminnot laitettaisiin kiinni, olisi vaikutusta siihen, [Sebastian Tynkkynen: Miten muut maat?] tuleeko tauti [Puhemies koputtaa] Suomeen vai ei, [Sebastian Tynkkynen: Tanska, Norja!] ja sama tilanne on [Puhemies koputtaa] muidenkin maiden osalta. Eivät tällaista arviota ainakaan minulle asiantuntijat ole kertoneet, että näillä kovilla rajoittamistoimilla pystyttäisiin välttämään se, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] että tauti ei lopulta [Puhemies: Nyt minun on pakko rajoittaa tätä aikaa!] sitten yhteiskunnassa etenisi.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

**16.22 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja hyvin tuossa totesi, meillä on varautumissuunnitelma ja myöskin pandemiasuunnitelma, ja uskallan sanoa, että edellisen kerran jälkeen — kun tässä maassa vastaavanlaisessa tilanteessa sikainfluenssan osalta oltiin — on tehty paljon. Siitä todella otettiin opiksi, ja meillä on näitä varautumissuunnitelmia, pandemiasuunnitelmia, ja olen näihin kaikkiin tutustunut.

Me olemme myöskin Suomessa varautuneet äärimmäisen hyvin tähän tilanteeseen juuri siitä syystä, että meillä on sikainfluenssan jälkeen se jälkityö tehty erinomaisesti. Meillä on esimerkiksi näitä hoitotarvikkeita, suojautumisvarusteita hoitohenkilökunnalle varastossa tällä hetkellä runsaasti, ja samoin meillä on lääkkeiden osalta nämä velvoitevarastot, joita ei muissa Euroopan maissa ole, ja se on minusta äärimmäisen tärkeää.

Mutta mitä tulee tähän suunnitelmien päivittämiseen, niin ilman muuta on selvää, että sen jälkeen, kun tämä koronavirustilanne rauhoittuu, käymme uudelleen tilannekuvan läpi, päivitämme kaikki suunnitelmat, ja voi olla tarpeen, että näitä myöskin aina [Puhemies koputtaa] matkan varrella tarkistellaan.

**16.24 Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että hallitus on tänään tuonut nämä suosituksensa esille. Nyt on tärkeätä, että tämä tieto myös liikkuu todella rivakasti kansalaisten keskuuteen, ja siihen yhdyn, mitä täälläkin on sanottu: näin tulee tehdä. Jaan myös pääministerin ajatuksen siitä, että nyt on tärkeintä hidastaa tämän koronaviruksen aiheuttaman taudin leviämistä — eli hidastaa leviämistä, saada sitä kulmaa loivennettua.

Mutta palaan silti tähän kysymykseen, jota täällä on jo hieman käsitelty, tähän valmiuslakiasiaan. Kuten tässä todettiin oikeusministerin suulla, sitä ei ole ollut meillä käytettävissä ja se on erittäin järeä toimenpide, jos siihen mennään. Mutta siitä huolimatta haluaisin kysyä joko oikeusministeriltä tai sitten pääministeriltä: Missä kohtaa ne kriteerit täyttyvät tässä tilanteessa, että valmiuslaki otettaisiin käyttöön? Ja jos päätetään ottaa käyttöön, niin miten nopeasti se on otettavissa käyttöön?

**16.25 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun käsitykseni on se, että valmiuslaki on otettavissa käyttöön erittäin nopeasti. Eli tänään kun eduskuntaryhmien kanssa kokoonnumme, käymme tämän tilanteen läpi ja käymme tämän arvion yhteisesti tästä tilanteesta. Sen jälkeen tasavallan presidentti yhdessä valtioneuvoston kanssa tekisi tästä linjauksen. Valtioneuvosto antaisi tästä asetuksen, joka pitäisi pikaisesti eduskunnassa käsitellä, eli puhumme ennemmin päivistä, että saamme tämän prosessin vietyä, kuin vaikka viikoista, eli erittäin nopeasti olisi mahdollisuus tässä toimia. Mutta otetaanko valmiuslaki käyttöön? Se on eri kysymys. Ja onko tämä juuri sellainen tilanne, missä olisi syytä? Minun mielestäni tätä pitää arvioida, mutta tällä hetkellä minulla ei ole niin vahvaa näkemystä siihen, että juuri nyt olisi se tilanne, kun näin pitäisi toimia. Päinvastoin, eivät meillä tällä hetkellä esimerkiksi viranomaiset ole suosittaneet näitä toimia.

Meillä on toimivaltaiset viranomaiset. Kyse on siitä, luotammeko siihen, että toimivaltaiset viranomaiset oman [Puhemies koputtaa] toimivaltansa puitteissa toimivat. Viranomaiset ovat esimerkiksi sulkeneet jo kouluja, sulkeneet päiväkotia, joissa tautitapauksia on havaittu. [Puhemies koputtaa] Jos emme luottaisi siihen, että tämä normaali prosessi on riittävä, niin sitten valmiuslain käyttöönotto olisi mahdollinen.



## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

**16.26 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mehän elämme oikeusvaltiossa ja olemme olleet kaikki sitä mieltä, että on tärkeää, että noudatetaan myös sitä lainsäädäntöä, mikä meillä on. Ja se, mikä meillä on nyt edessä, on tietysti myös sen arvioiminen, täyttyvätkö tässä nämä kriteerit, jotka poikkeuslaissa ovat edellytyksenä sille, että se voidaan ottaa käyttöön. Tässä aikaisemmassa puheenvuorossani nostin esille sen, että tässä nykyisessä valmiuslaissa on tällainen kohta, jossa sanotaan näin: ”Poikkeusoloja tämän lain mukaan ovat muun muassa vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle [Sebastian Tynkkynen: Pandemia!] levinnyt vaarallinen tartuntatauti.” Ja kun [Sebastian Tynkkynen: Pandemia! — Arja Juonen: Pandemia!] seurataan myös sitä, mitä esitöissä on sanottu, niin tämän valmiuslain esitöissä sanotaan näin: ”Hyvin laajalle levinnyt vaarallinen kulkutauti voi tarkoittaa maailmanlaajuisesti [Puhemies koputtaa] levinnyttä tautia ilman, että se on vielä levinnyt laajasti Suomessa.” [Perussuomalaisten ryhmästä: Pitääkö odottaa?] — Voi olla ihan rauhassa, me katsomme tämän ihan rauhassa, illalla, keskustelemme. Ei ole mitään syytä nyt nostaa [Puhemies koputtaa] ääntä tässä. Me katsomme ihan rauhassa tämän pykälän [Puhemies: Nyt on aika täynnä!] ja mietimme, mikä tilanne on, yhdessä terveysviranomaisten kanssa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### **2.4. Suullinen kysymys koronavirustartuntoja koskevien toimien oikea-aikaisuudesta (Harry Harkimo liik)**

Suullinen kysymys SKT 28/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Harkimo.

*Keskustelu*

**16.27 Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Hallitus on sanonut, että tammikuusta lähtien ollaan seurattu tätä tilannetta. Minun käsittääkseni olisi helpompi rajata näitä tapauksia ja tätä koko pandemiaa, jos tekisi näitä toimenpiteitä ajoissa. Onko hallituksella joku raja, että pitää olla tuhat sairastunutta tai tuhat tartunnan saanutta ennen kuin aletaan tehdä toimenpiteitä? [Sebastian Tynkkynen: Juuri näin!] Eikö tämä rajausta tapahtuisi paremmin, kun niitä on vähemmän? Vai odotammeko me nyt, että niitä kouluja pannaan kiinni? Viikon kuluttua, minä veikkaan, ne pannaan varmasti kiinni. [Perussuomalaisten ryhmästä: Juuri näin!]

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt siellä useampikin ministeri nostaa kättä pysyyn. — Pääministeri Marin kaikkien puolesta.

**16.28 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me toimimme aina sen tilanteen ja arvion pohjalta, jossa me olemme. Minun käsitykseni, kun olen näiden asiantuntijoiden kanssa keskustellut, kuten aikaisemmin täällä kerroin, ei ole se, että se, että Suomi laitettaisiin kiinni — me laittaisimme koulut, päiväkodit kiinni, rajoittaisimme liikkumista ja tekisimme erittäin järeitä toimia — estäisi sen, [Mika Niikko:

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Kuuntele WHO:n asiantuntijoita!] etteikö tämä epidemia tulisi Suomeen. Se ei sitä estäisi. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Sillä voisi olla vaikutus sen hidastamiseen, mutta todennäköisesti joka tapauksessa epidemia tulisi.

Minun mielestäni meidän kannattaa kussakin tilanteessa välttää kiihkoilua, kannattaa välttää sitä, että asetumme itse ikään kuin terveydenhuollon asiantuntijoiksi, kun emme ole. Minä luotan siihen, että suomalaiset viranomaiset osaavat työnsä ja tehtävänsä ja osaavat arvioida, mitä missäkin tilanteessa kannattaa tehdä. Hallituksella on valmius toimia erittäin nopeasti. Me yhdessä tänään keskustelemme, miten tällaisiin tilanteisiin varautuisimme. Mutta en myöskään haluaisi levittää tästä salista sellaista viestiä Suomen kansalle, että me olisimme nyt tilanteessa, jossa ihmisten aidosti pitäisi pelätä sitä, [Puhemies koputtaa] että Suomessa olisi poikkeustila. Näin ei tällä hetkellä ole. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja myös ministeri Andersson.

**16.29 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt painottaa, kun tässä keskustelussa paljon keskustellaan kouluista ja oppilaitoksista ja niiden kiinni laittamisesta, että meidän viranomaiset, silloin kun tarve on, voivat nykyisen voimassa olevan lainsäädännön mukaan tässä tilanteessa päättää koulujen tai koulujen osien sulkemisesta tai karanteeniin asettamisesta. Näin on Suomessa myöskin toimittu silloin, kun on ollut tartuntatautitapauksia oppilaitoksissa, tai silloin, kun on epäily siitä, että oppilaat ovat altistuneita. Eli meidän nykyinen voimassa oleva lainsäädäntö antaa meidän viranomaisille mahdollisuuksia toimia silloin, kun siihen on tarvetta.

Sen lisäksi hallitus on tänään antanut ohjeistuksia, jotka myöskin liittyvät opetussektoriin, ehkä keskeisimpänä sen, että jos on kyse lapsesta, oppilaasta tai opetushenkilöstöön kuuluvasta henkilöstä, joka on matkustanut sellaisessa maassa, jossa on epidemia, niin me suosittelemme näille, myöskin oireettomille, lapsille ja aikuisille kotiin jäämistä kahdeksi viikoksi. [Sari Sarkomaa: Epidemia-alueita ei enää ole, kun on pandemia!]

**16.31 Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronavirustartuntojen määrä lisääntyy eksponentiaalisesti. Eri maista saatujen laajojen tilastojen mukaan tautitapausten määrä vähintään kaksinkertaistuu kahden päivän välein, ellei taudin etenemistä hidasteta. 40 tai 50 prosentin päivittäinen kasvu ei välttämättä kuulosta kovin suurelta, mutta eksponentiaalinen kasvukäyrä voi yllättää ihmismielen pahoin.

Arvoisa puhemies! Italiassa diagnosoitujen tautitapausten lukumäärä kasvoi 16 vuorokaudessa 350-kertaiseksi — toistan: 350-kertaiseksi. Tartuntaketjujen katkaisemiseksi Italiassa muun muassa suljettiin koulut, päiväkodit ja yliopistot, lopetettiin yleisötapahtumat sekä rajoitettiin liikkumista tiukoin ottein. Vastaavilla toimilla Kiina onnistui saamaan epidemian hallintaan noin puolessatoista kuukaudessa.

Nyt muissa Pohjoismaissa on alettu vihdoin tekemään konkreettisia toimenpiteitä, ja näin on ryhdyttävä toimimaan Suomessakin.

Arvoisa puhemies! Kysyn: onko hallitus samaa mieltä siitä, ettei näin nopeasti etenevää epidemiaa ja pandemiaa koskevia päättäväisiä toimia [Puhemies koputtaa] koskevassa päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa [Puhemies koputtaa] ole enää yhtään päivää hukattavaksi?

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

**16.32 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erona Suomen ja Italian tilanteiden välillä on, olen käsittänyt niin, että Italiassa ei esimerkiksi ole kyetty missään vaiheessa kunnolla arvioimaan sitä, miten nämä tartuntaketjut menevät, ja tilanne ei ole samanlainen Suomessa. Me olemme pystyneet arvioimaan sen, kuka on saanut taudin, on testattu, on pystytty arvioimaan tartuntaketjut ja on toimittu ja on määrätty karanteenitoimia esimerkiksi. Eli meidän viranomaiset ovat tälläkin hetkellä toimineet. Tämä tilanne on ollut tähän asti.

Nyt näyttäisi siltä, että Suomessakin enemmän näitä tautitapauksia tulee ja tämä leviää myös täällä epidemiaksi. Nyt toimimme sen mukaisesti, ja sen vuoksi tänään hallitus on pitänyt neuvottelun ja antanut uudet linjaukset tämän tilanteen varalta. Jos tilanne kehittyisi, meillä olisi edelleen valmius tehdä päätöksiä ja toimia, ja tämän vuoksi myös yhdessä tänään eduskuntaryhmien ja eduskuntapuolueiden kanssa kokoonnumme tästä kokonaisuudesta keskustelemaan.

Haluan myös muistuttaa, että myös sillä, että Suomessa rajattaisiin erittäin voimakkaasti liikkumista, pistettäisiin kouluja ja päiväkoteja kiinni ja muutenkin yhteiskunnan toimintoja kiinni, [Puhemies koputtaa] on vaikutusta yhteiskuntaan. [Perussuomalaisen ryhmästä: Rahasta se on kiinni!] Sillä on vaikutusta ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin. Ei se ole pieni toimenpide, [Puhemies koputtaa] eivätkä nämäkään toimenpiteet, joita tänään on tehty, ole kevyitä.

**16.33 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri totesi, niin Italian tilanne oli hyvin toinen, koska siellä ei todella näitä tartuntaketjuja tunnistettu, ja silloin tätä rajaamista ei voitu tehdä. Mutta me olemme tällä hetkellä tietoisia kaikista todetuista tapauksista ja niiden tartuntaketjuista ja pystymme edelleen rajaamaan tätä tautia.

Haluan teille myöskin huomauttaa, että kyllä luonto on, kuulkaa, ihmeellinen. Jos me sulkisimme tämän yhteiskunnan nyt, se pitäisi tehdä noin kolmeksi kuukaudeksi — koulut, päiväkodit, varuskunnat, kauppakeskukset, joukkoliikenne. Mitä siitä seuraisi? Kun tämä rajausta sitten purettaisiin ja yhteiskunta ikään kuin aukeaisi uudelleen, niin se virus elää täällä edelleen. Ja pahimmassa tapauksessa se epidemia tulee joka tapauksessa.

Meidän tarkoituksemme on nyt todella saada rajattua tätä tautia ja myöskin laskettua tautihuippua niin, että meillä ei ole tilannetta, jossa meidän sairaalat ympäri Suomen täytyvät koronapotilaista, vaan että me saamme tällaisen ikään kuin tasaisemman tartuntaketjun tänne Suomeen. [Paavo Arhinmäki: Nyt oli niin rautalankaa, että jokainen ymmärsi! — Erkki Tuomioja: Ei jokainen!]

**16.34 Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronainfektio on riski erityisesti vanhuksille, monisairaille sekä nuorille ja aikuisille, joilla on jokin vastustuskykyä alentava lääkitys tai sairaus. Onkin sinänsä harmillista, että tartuntaketjuja ei ole saatu riittävän ajoissa kiinni. Tartuttajia on liikkunut väestön keskuudessa, kun testejä on tehty liian vähäiselle määrälle. Kysyisinkin hallitukselta: Miten suojataan näitä riskissä olevia ihmisiä saamasta infektiota? Miten varmistetaan, että kaikille hoitoa tarvitseville on sitä saatavilla, kun he sitä tarvitsevat? Ja onko hallitus valmistautunut antamaan mahdollista ohjeistusta priorisointiin, jos tarve nousee liian suuresti hetkellisesti?

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

**16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tässä nimenomaan nytten eilisen ja tämän päivän aikana tehneet suosituksia siitä, miten me suojelemme paitsi sitä terveydenhuollon henkilökuntaa myös nimenomaan näitä riskiryhmissä olevia potilaita ja asiakkaita siellä terveyden- ja sosiaali-huollon piirissä. Ja nimenomaan se on nyt tärkeää, että me voimme rajata tämän taudin pois näistä hoitolaitoksista, missä kaikista suurimmassa riskissä olevat ihmiset ovat. Mutta kyllä minä silti olen sitä mieltä, että meillä kaikilla, kaikilla suomalaisilla, on myöskin vastuu tunnistaa nämä riskiryhmään kuuluvat ihmiset, vanhukset, pitkäaikaissairaat, ja huomioida heidät tässä yhteiskunnassa myöskin omalla käytöksellämme. Kaikilla meillä on myöskin vastuu siitä, miten me toimimme tässä yhteiskunnassa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### **2.5. Suullinen kysymys koronavirustartuntoja koskevien toimien oikea-aikaisuudesta (Aki Lindén sd)**

Suullinen kysymys SKT 29/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Lindén.

*Keskustelu*

**16.36 Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Tartuntatautien torjunnassa kaikkein tärkeintä on oikeat toimenpiteet oikeaan aikaan. Siitä tässä on keskusteltu, vaikka tämä asia ei ole mielestäni poliittis-ideologinen. Norjassa on tällä hetkellä 489 tartunnan saanutta, Ruotsissa tämän päivän tilanne on 604, Tanskassa on 612. Suomi on nyt tällä hetkellä tilanteessa, jossa nämä maat olivat viikko sitten. Ne toimenpiteet, joita maan hallitus tänään on tehnyt, ovat sillä tavalla etupainotteisia, että vastaavana ajankohtana ei näissä meihin verrattavissa maissa oltu vielä tehty niitä toimenpiteitä. Tämä oikea-aikaisuus on erittäin tärkeää. Nostin itse silloin pääministerin ilmoituksessa 27. helmikuuta esille valmiuslain viimeisenä kohtana SDP:n ryhmäpuheenvuorossa. Myös siihen, niin kuin olemme kuulleet, on valmiutta. Seuraako hallitus näissä läheisissä naapurimaissa olevaa tilannetta ja sitä taustaa vasten arvioi toimenpiteiden oikea-aikaisuutta?

**16.37 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä seuraamme, ja olemme yhteydessä meidän naapurimaihimme myös siitä, minkälaisia toimia Suomessa tehdään. Itse osallistuin tällä viikolla myös Eurooppa-neuvoston videokonferenssiin, joka kutsuttiin koolle ja jossa käsiteltiin tilannetta ja käsiteltiin kaikkien EU-maiden toimia. Käsittelimme laajasti myös tätä taloudellista näkökulmaa. Sen lisäksi, että meillä on tämä virus ja meille Suomeenkin on tulossa todennäköisesti epidemia, tällä on tietenkin vaikutusta myös talouteen ja yhteiskuntaan laajasti, ja myös tältä osin hallitus on varautunut.

**16.38 Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paitsi Pohjoismaissa myös ympäri Eurooppaa viranomaiset tällä hetkellä yrittävät estää koronaviruksen leviä-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

mistä muun muassa rajoittamalla sairastuneita eristyksiin ja määräämällä karensseja ja rajoittamalla liikkumista ja sulkemalla myöskin kouluja ja päiväkoteja. Tässä ei ole enää kysymys siitä, että yritetään pelkästään seurata näitä tartuntaketjuja, vaan nimenomaan siitä, että nyt ostetaan aikaa terveydenhoitoketjuille. Nyt ostetaan aikaa meidän terveydenhuoltojärjestelmällemme, jotta se ei kuormittuisi liikaa eivätkä sen osat yhtä aikaa. [Satu Hassin välihuuto] Eikö nyt olisi aika Suomessakin tältä pohjalta nimenomaan tehdä lisää näitä rajaavia toimenpiteitä, jotta voidaan ostaa aikaa ja voidaan varmistua siitä, että meillä ei tapahdu samaa kehitystä, joka on tapahtunut nyt muissa Pohjoismaissa? Meillä on se etu, että me voimme tällä hetkellä seurata näitten muitten maitten tilanteita ja ottaa siinä mielessä askelen edelle ja olla muita maita edellä. [Paavo Arhinmäki: Asiantuntijakansanedustaja juuri puhui!]

**16.39 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näin juuri teemme, näin juuri teemme. Hallitus on tänään neuvotteluissaan esittänyt toimenpiteitä; tänään kokoonnumme eduskuntaryhmien kanssa keskustelemaan vielä raskaammista toimenpiteistä. Arvioni ei ole tällä hetkellä se, että meidän pitäisi siirtyä valmiuslain käyttöön tai että meidän pitäisi laajasti laittaa yhteiskunnan toimintoja kiinni, mutta jos tilanne muuttuu, niin tähänkin on valmius. [Leena Meren välihuuto] Eli juuri tätä teemme: teemme toimia nyt, kun meillä siihen on vielä mahdollisuus. Mutta edelleen korostan sitä, että ei pidä lähteä myöskään kevyin perustein valmiuslain käyttöön eikä pidä lähteä kevyin perustein rajoittamaan ihmisten liikkumista tässä maassa vakavasti, ei pidä kevyin perustein sulkea kouluja ja päiväkoteja. Tällä on myös vaikutus yhteiskuntaan, ja meidän päättäjinä ja poliitikkoina pitää tehdä kokonaisarvio ja kokonaisharkinta, joka pohjautuu faktoihin ja asiantuntijoiden näkemyksiin, ja yhdessä käydä se keskustelu — ei juosta lehtiotsikoiden perässä eikä juosta minkään muunkaan [Puhemies koputtaa] yksittäisen tiedon perässä vaan tehdä tämä kokonaisharkinta huolellisesti yhdessä keskustellen. Sitä me nyt teemme.

**16.40 Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kyllä hallitukselta odotetaan johtajuutta. Ratkaisuja ei pidä jättää yksittäisille ihmisille, vaan nyt tarvitaan hallitukselta ennakoivia toimenpiteitä, selkeää tiedotusta ja selkeitä ohjeita. Tänään kuulumme sen, että HUSin sydänlääkäri on sairaana ollut töissä ja altistanut ison osan omasta tiimistään ja on iso riski, että tämä leviää koko meidän HUSin sairaalaan.

Ihmiset ovat aivan tärkeästä syystä huolissaan, ja kysynkin nyt: mitä hallitus aikoo tehdä, [Paavo Arhinmäki: Kiuruhan juuri vastasi tähän!] minkälaisia toimia te aiotte tehdä, että meidän terveydenhuoltohenkilöstömme ei sairastu, jotta voidaan turvata terveydenhuolto?

Kysyn myöskin siitä, että kun monella meillä on läheisiä, isiä, äitejä, isoisia, isoäitejä, jotka ovat todella isossa riskissä sairastua, ja on aivan elintärkeä kysymys, miten me heitä suojelemme, niin minkälaiset ohjeet teillä on nyt ihmisille, Suomen kansalle ja terveydenhuollon henkilöstölle: Rajoitetaanko vanhustenhuollossa käyntejä? [Puhemies koputtaa] Jos käyntejä rajoitetaan, miten se apu ja tuki vanhuksille annetaan? Valtaosa helsinkiläisistä vanhuksista asuu yksin, ja he ovat todella huolissaan. Toivon, [Puhemies koputtaa] että tähän kansan huoleen vastataan [Paavo Arhinmäen välihuuto] eikä vähätellä pelkoja: annetaan selkeitä ohjeita, [Puhemies: No niin, ja aika on täynnä!] johdetaan tätä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ministeri Kiuru tulee kesken paikalle mutta on valmiina vastaamaan. — Olkaa hyvä.

**16.42 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies, toivottavasti kuitenkin hyvällä asialla, koska myös muut terveysministerit Euroopassa halusivat tietää, mitä toimia täällä on tehty, ja siltä osin myöskin tuossa EU-perheessä meillä on tärkeä rooli — uskoin, että sota ei varmasti yhtä sotilasta kaipaa.

Ehkä nyt kuitenkin tuo tärkeä kysymys, jonka edustaja Sarkomaa nosti esiin, on nimenomaan se, millä tavalla me nyt puhumme siitä, miten meistä jokainen voi vaikuttaa tämän mahdollisen tulevan epidemian puhkeamiseen. Yksi tärkeä asia on se, että nämä riskiryhmät, joita ovat siis ihmiset, joilla on kansansairauksia, eli perussairaat ihmiset mutta myöskin ikäihmiset pitää suojata. Meistä jokainen voi tehdä toimia miettien, onko nyt sopiva aika vierailla esimerkiksi palveluasumisen puolella, voiko pitää yhteyttä muilla tavoin. Tällä tavalla voidaan mennä asiaan, mutta me olemme kyllä antaneet näille asumis- ja palvelu- ja muille toimintalinjassa oleville hoitopaikoille ohjeistusta koko tämän matkan ajan, [Eduskunnasta: Kotihoitoon! — Puhemies koputtaa] ja tänään nimenomaan tuolla lehdistötilaisuudessa totesin, että tulemme antamaan myös vielä tarkempia ohjeita, jotta nämä varmasti ovat kunnossa. Olen samaa mieltä [Puhemies koputtaa] kuten edustaja Sarkomaaakin, että tässä me emme voi mokata kansakuntana.

**16.43 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näihin kysymyksiin ja huoliin tänäänkin vastasimme hallituksen tiedotustilaisuudessa. Mitä tulee kysymykseen siitä, millä tavalla kansalaisten pitää toimia esimerkiksi suhteessa riskiryhmiin, niin hallitus kehottaa erityiseen varovaisuuteen — kun kyse on ikäihmisistä, kun kyse on perussairaista ihmisistä, niin erityisen suurta varovaisuutta pitää omassa toiminnassaan noudattaa, omissa lähikontakteissaan noudattaa. Silloin, jos on mitään oireita, ei pidä lähteä töihin, ei pidä lähteä päiväkoteihin, ei pidä lähteä kouluun, eikä pidä myöskään tavata esimerkiksi iäkkäitä isovanhempia silloin, jos vaikka lapsenlapsella on oireita. Eli erityisen suurta varovaisuutta nyt jokaisen kansalaisen pitää noudattaa ja omassa käyttäytymisessään pitää harkita, miten voimme suojella heitä, jotka ovat haavoittuvassa asemassa.

Juuri näihin huoliin tänäänkin vastasimme ja juuri näistä asioista annoimme ohjeistusta, ja tietenkin tässä terveydenhuollon viranomaiset, henkilökunta ovat niitä asiantuntijatahoja, joihin mekin nojaamme. [Sari Sarkomaa: Kysymys kuului, mitä tehdään!]

**16.44 Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Pekonen tässä arvioi, että 35 prosenttia kansasta tulisi sairastumaan ensimmäisessä aallossa tähän koronavirukseen, [Paavo Arhinmäki: Ei ensimmäisessä vaan koko aikana!] ja huippu on arvioitu tuonne kesä—heinäkuulle. Varsinaisen lääkkeen puuttuessa varsinkin huonompikuntoisten potilaiden elintoimintoja pyritään pitämään yllä lähinnä happihoidolla, jolloin hapenkulutus tulee kasvamaan dramaattisesti. Nykyisin muun muassa terveyskeskuksissa säilytetään vain muutamia pulloja. Ne tulevat loppumaan heti potilasmäärien kasvaessa. Puhtaita lääkehappipulloja ei ole riittävästi, ja kuljetusmatkat ovat satoja kilometrejä. Edullista happea tuottavat happigeneraattorit ovat maailmalla yleisesti käytössä, ja Suomessakin on yksi sairaalakäytössä. Viranomaisten byrokratia on käytännössä kuitenkin estänyt happigeneraattoreiden käytön Suomen sairaaloissa. Jo asennettujenkin laittei-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

den käyttöönotto on kielletty. Mitä hallitus aikoo tehdä elintärkeän happihuollon turvaamiseksi ja happigeneraattoreiden käyttöluvan saamiseksi? Aikaa on vähän. [Ilkka Kanerva: Tämä on kyllä hyvä kysymys! — Jukka Gustafsson: Ensimmäinen järkevä kysymys!]

**16.45 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Happilaitteiden saatavuus varmasti on yksi keskeinen kysymys silloin, kun me arvioimme toimintakykyämme kentällä. Sairaalat ovat varautuneet siihen, että osa meidän kansalaisistamme tulee sairastumaan tavalla, joka vaatii myöskin tehohoitoa. Tehohoidon yhteydessä käytetään sellaisia laitteita, joita ei tietenkään normaalioloissa käytettäisi kovin paljon, ja jos epidemia puhkeaa, niin silloin tietenkin myös tarve on suurempaa. Olemme varautuneet tällä nykykapasiteetilla toimimaan mutta myös toimimaan silloin, kun kysyntä olisi niin suurta, että joutuisimme vaihtamaan esimerkiksi leikkaussaleja tehohoitopaikoiksi. Tähän kaikkeen tällä hetkellä terveysviranomaiset ovat varautuneet kaikissa sairaanhoitopiireissä, ja tätä varautumistyötä on tehty jo nämä alkukuukaudet. [Sebastian Tynkkynen: Vastaus!] Kukaan ei tietenkään tiedä, millä tavalla meillä tullaan Suomessa [Jari Koskela: Vapautetaanko happigeneraattorit vai ei?] pääsemään tämän mahdollisen puhkeavan epidemian läpi, mutta [Puhemies koputtaa] kaikki tehdään, mitä suinkin vain voidaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### **2.6. Suullinen kysymys oppimisen turvaamisesta koronavirusepidemian aikana (Bella Forsgrén vihr)**

Suullinen kysymys SKT 30/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Forsgrén.

*Keskustelu*

**16.47 Bella Forsgrén vihr:** Arvoisa herra puhemies! Korona vaatii varautumista myös koulupolun eri osissa. Oppiminen pitää turvata, jos kouluja suljetaan. Erityisesti kannan huolta lapsista, joilla on perussairauksia. Korona ei saa katkaista heidän koulupolkuaan.

Keväällä järjestetään ylioppilaskokeet ja korkeakoulujen pääsykokeet. Näiden järjestäminen on edellytys sille, että opiskelijat pääsevät opinnoissaan seuraavaan vaiheeseen.

Kolmanneksi on kysymys siitä, että on ihmisiä, kuten sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset, joiden on terveenä pysyessään joka tilanteessa syytä olla töissä. Mikäli esimerkiksi kouluja ja päiväkoteja joudutaan sulkemaan, tulee sote-ammattilaisten ja muiden yhteiskunnan kannalta tärkeiden toimintojen työntekijöiden lastenhoidosta myös huolehtia. Kysyisinkin opetusministeriltä: miten hallitus on varautunut oppimisen ja varhaiskasvatuksen turvaamiseen epidemiatilanteessa?

**16.48 Opetusministeri Li Andersson** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Forsgrénille äärimmäisen tärkeästä kysymyksestä.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Opetussektorilla varautumisen yhtenä lähtökohtana on se, että me voimme turvata lasten ja nuorten oikeuden osallistua koulutukseen myöskin poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tämä tarkoittaa koulutuksen järjestäjän näkökulmasta sitä, että jos on lapsi, joka on asetettu karanteeniin tai jolla on todettu tartunta, niin me edellytämme, että koulutuksen järjestäjät silloin myöskin joustavasti pyrkivät turvaamaan näiden lasten mahdollisuuksia opiskella kotoa eli esimerkiksi etäopetuksen tavoin.

Mitä tulee ylioppilaskirjoituksiin, niin meidän ensisijainen tavoite on se, että me saisimme ylioppilaskirjoitukset sujumaan mahdollisimman hyvin tämän kevään aikana eli ei tulisi häiriöitä, jotka vaikuttavat ylioppilaskirjoitusten järjestämiseen, ja siinä tällä hetkellä ensisijainen lähtökohta on se, että jos on oppilas, joka on sairastunut tai asetettu karanteeniin, niin hänen kohdallaan voidaan mitätöidä ilmoittautuminen tähän kokeeseen osallistumiseen. Eli silloin toimitaan näiden lähtökohtien mukaisesti.

Kysymyksen käsittely päättyi.

### 2.7. Suullinen kysymys toimeentulon turvaamisesta koronavirusepidemian aikana (Katja Hänninen vas)

Suullinen kysymys SKT 31/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Hänninen.

*Keskustelu*

16.49 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa puhemies! Koronaviruksen levittyä nyt myös Suomeen on hallituksen ja eduskunnan tehtävä kaikki ne toimet, joita asiantuntijat pitävät tarpeellisina ja tehokkaina. Kyse on ihmisten terveyteen liittyvästä vakavasta asiasta, jolla ei pidä missään nimessä nyt politikoida.

Minä ja koko vasemmistoliiton eduskuntaryhmä olemme huolissamme siitä, miten ihmisten toimeentulo turvataan tämän epidemian aikana. [Sebastian Tynkkynen: Tuo on nyt sitä politikointia!] Monet pystyvät tekemään etätöitä, mutta kysyn nyt hallitukselta: miten turvataan itsensätyöllistäjien, pienyritystajien, nollatuntisopimuksilla työskentelevien ja osaaikaisten toimeentulo, jos he jäävät kotiin eivätkä saa palkkaa?

Arvoisa puhemies! Kannamme syvää huolta myös niistä ihmisistä, jotka joutuvat turvautumaan arjessa selviytyäkseen leipäjonoihin. Kysyn nyt hallitukselta: miten huolehditaan ruoka-avusta [Arja Juvonen: Kielletty, kielletään!] siten, että avun tarpeessa olevat ihmiset ja perheet saavat apua ja toisaalta noudatetaan uusia ohjeistuksia yleisötaapahtumien välttämiseksi?

16.50 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos työntekijä on tartuntatautilain perusteella määrätty karanteeniin, niin hänellä on silloin oikeus 100 prosentin tartuntatautipäivärahaan tämän karanteenin ajalta. Jos työnantaja maksaa tältä ajalta palkkaa, niin työnantaja saa silloin tämän päivärahan.



## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Jos työntekijä on sitten tämän koronasairauden vuoksi sairaana kotona, niin tietenkin silloin sairausajan palkka määräytyy TESin mukaisesti, työsopimuslain ja työehtosopimusten mukaan.

Jos työntekijä joutuu karanteeniin, kun hän esimerkiksi palaa matkalta ja hänellä ei ole oireita eikä hän ole sairas, eli hän joutuu tähän kahden viikon karanteeniin, niin lähtökohta on se, että sovitaan työnantajan kanssa. Joissakin tilanteissahan on mahdollista, että työntekijä tekee etätöinä tämän työn. Sosiaali- ja terveydenhuollon alalla ja opetustoimessa koulujen osalta on sovittu, että nämä järjestellään niin, että menetyksiä ei tule. Jos työntekijä on [Puhemies koputtaa] karanteenin vuoksi estynyt tekemästä työtä, tällöin työstä poissaolo on [Puhemies koputtaa] työnantajasta ja työntekijästä riippumaton ja silloin hänellä on oikeus saada myös palkkaa.

**16.51 Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä koko virusepidemiahan sai lähtönsä Wuhanin kaupungista Kiinasta. Siellä on noin 11 miljoonaa asukasta. Koko Wuhanin kaupunki suljettiin ja asetettiin karanteeniin, kun tartuntoja oli neljäsataa — neljäsataa — ja tällä menolla Suomessa, puolta pienemmässä maassa, tämä neljäsataa varmaankin täyttyy ensi viikonlopun aikana. Kokoomus kannattaa kaikkia aidosti vaikuttavia järeitä toimia, joilla epidemia pannaan kuriin. Mutta, pääministeri Marin, kertokaa te meille: kuinka monen suomalaisen pitää sairastua ennen kuin ryhdytte aidosti vaikuttaviin toimenpiteisiin? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys!]

**16.52 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä Suomessa on tehty koko ajan aidosti vaikuttavia toimenpiteitä. Meidän viranomaisemme ovat tätä tilannetta tarkasti seuranneet, [Paavo Arhinmäki: Onko teillä esityksiä?] meidän terveydenhuoltohenkilökuntamme paraikaakin toimii, meidän viranomaisemme toimivat, ovat toimineet tähänkin asti. Jos kouluissa ja päiväkodeissa on havaittu tapauksia, näitä karanteenitoimia on määrätty. On seurattu tartuntaketjuja, ja me olemme tietoisia siitä, ketkä näihin ketjuihin kuuluvat. Suomessa viranomaiset toimivat ja ovat toimineet koko ajan, enkä halua, että tästä salista lähtisi sellainen käsitys, että ikään kuin Suomessa normaalisakaan tilanteessa, normaalinkaan lainsäädännön puitteissa, ei toimittaisi. Minulla on luottamus meidän viranomaisiimme, että he toimivat ja he ovat toimineet.

Mitä tulee kysymykseen tästä määrästä, me emme vielä tiedä, millä tavalla esimerkiksi Wuhanin alueella tai muissa maissa nämä rajut toimet lopulta tulevat vaikuttamaan. On mahdollista myös se, että ne ovat vain hidastaneet taudin etenemistä ja myöhemmin joka tapauksessa tämä epidemia tulee. Tätä on liian aikaista sanoa, koska me emme tiedä [Puhemies koputtaa] tästä taudinkuvasta vielä kaikkea. On vain tunnustettava se, [Puhemies koputtaa] että on paljon, mitä tämä sali ei — eivätkä myöskään terveydenhuollon asiantuntijat — vielä tässä vaiheessa pysty sanomaan.

**16.53 Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tarvitse olla profeetta todetakseen sen, että menee viikko tai kaksi, niin Suomessa joudutaan laittamaan kaikki koulut kiinni syystä, että terveydenhuoltokapasiteetti ei riitä.

Mitä tähän Wuhaniin tulee — sellainen tieto varmasti pääministerillä on olemassa — niin jälkepäin kun tutkittiin dataa, kun oli 400 sairastunutta, niin todellisuudessa siellä oli sillä hetkellä 2 500 sairastunutta. Nyt jälkepäin se on todettu. Tämmöistä dataa löytyy, jos osaa etsiä.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Mutta mitä näihin asiantuntijoihin tulee, arvoisa pääministeri ja hallitus, niin tosiasia ne asiantuntijat ovat tuolla ruohonjuuritasolla. Mitä yritykset tekivät silloin, kun Kiinasta tai Pohjois-Italiasta tuli matkustajia takaisin Suomeen? He sanoivat: ”Älkää tulko töihin, pysykää kotona.” Mitä tekivät viimeksi vanhainhoitolaitokset, esimerkiksi Attendo? He sanoivat: ”Älkää tulko vierailemaan.” Elikkä tämä selkeä linja on olemassa yrityksillä, jotka joutuvat maksamaan siitä kovemman hinnan. Ja minä toivon, että otatte näistä arjen asiantuntijoista mallia ja toimitte ennakoivasti. Ja toiseksi, jos te ette heitä usko, uskokaa, mitä WHO on sanonut, että jokaisen [Puhemies koputtaa] hallituksen tulee tehdä kaikkensa hidastaakseen ja estääkseen [Puhemies koputtaa] tämän pandemian leviämistä — elikkä kaikkensa. Oletteko te tehneet kaikkenne? [Jukka Gustafsson: Miksi perussuomalaiset kiihkoilee tällä asialla?]

**16.55 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä toivoisin, että tämänkin vakavan tilanteen osalta tässä salissa pysyttäisiin rauhallisena [Mika Niikko: Minuutti aikaa! — Eduskunnasta: Minuutissa pitää!] eikä tämän asian osalta myöskään korotettaisi ääntä. Tämä on vakava asia, ja meidän tehtävämme on lähettää suomalaisille myös sellaista rauhallista viestiä, että me tämän tilanteen hoidamme, on se mikä tahansa. [Sebastian Tynkkynen: Hoidatteko te? — Paavo Arhinmäki: Kyllä!]

Mitä tulee tähän koulujen kiinni laittamiseen: Suomessa on laitettu kouluja kiinni. Suomen viranomaiset ovat jo toimineet. Mitä tulee yrityksiin: Eivät yritykset ole sulkeneet ovia. He ovat sanoneet niille henkilöille, jotka ovat tulleet näiltä alueilta ja joilla on oireita, että älkää tulko töihin. Näin myös valtio toimii, näin myös kunnat toimivat. Mutta se, mitä täällä salissa joidenkin suusta on vaadittu, on se, että yhteiskunta käytännössä laitettaisiin kiinni: koulut, päiväkodit suljettaisiin, liikkumista rajoitettaisiin, mentäisiin erittäin vakaviin toimenpiteisiin — yritysten osalta on niin, että eivät yritykset ole laittaneet lappua luukulle ja sulkeneet kaikkea toimintaa ennalta varautuvana toimenpiteenä. [Puhemies koputtaa] Eli meidän [Puhemies koputtaa] pitää myös ymmärtää, että näilläkin toiminnoilla on vaikutusta. [Puhemies koputtaa] Ei se ole kevyt toimenpide, eivätkä nämäkään, mitä nyt on tehty, ole kevyitä toimenpiteitä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Kysymyksen käsittely päättyi.

### **2.8. Suullinen kysymys lääkehuollon turvaamisesta koronavirusepidemian aikana (Pekka Aittakumpu kesk)**

Suullinen kysymys SKT 32/2020 vp

*Suullinen kyselytunti*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Mennään kysymyksissä eteenpäin. — Edustaja Aittakumpu.

*Keskustelu*

**16.56 Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä pitää hallituksen toimenpiteitä koronan takia perusteltuina ja oikeina. Koronavirus muistuttaa, että ihminen ei ole kaikkivoipa, mutta meidän on tehtävä parhaamme. Kaikki voitava on

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

tehtävä ihmisten terveydestä huolehtimiseksi. Erityisesti meidän on suojeltava heitä, joille koronaan sairastuminen on terveyden puolesta riskialtointa. Korona muistuttaa meitä myös riittävien varmuusvarastojen ja lääkehuollon varmistamisen tärkeydestä. Miten pärjäämme kansainvälisessä maailmassa, kun emme enää voi turvautua esimerkiksi lääkkeiden osalta kaikissa tilanteissa ulkomaihin? Haluan kysyä hallitukselta: mitä toimia hallitus on tekemässä lääkehuollon turvaamiseksi, jotta kansainvälisen kriisin sattuessa suomalaiset saavat tarvitsemansa lääkkeet?

**16.57 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tuossa aikaisemmin totesin, niin meillä on eurooppalaisittainkin erikoisuus täällä Suomessa, kun meillä ovat nämä lääkkeiden velvoitevarastot, joihin on varastoituna lääkkeitä paljon ja erilaisiin sairauksiin. Se, mikä tämän koronaviruksen osalta nyt tietysti on ikävä tilanne, on se, että tähän koronavirukseenhan ei ole mitään lääkettä tällä hetkellä olemassa, niin kuin ei myöskään rokotetta. Mutta aina on mahdollista, että tämä koronavirus aiheuttaa jälkitauteja, joihin sitten tarvitsemme esimerkiksi antibioottihoitoa, ja näitä meillä on velvoitevarastossa saatavilla ihan runsain mitoin, ja olen siitä hyvällä mielin.

Mitä tulee sitten lääkehuollon kehittämiseen, niin meillä on hallituksessa nimenomaisesti tarkoitus pitkällä aikavälillä meidän lääkehuoltoa kehittää myöskin turvallisemmaksi ja entistä varmemmaksi.

**16.58 Anna-Kaisa Ikonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minua huolestaa tässä sävyssä se, että me olemme liikkeellä kovin reagoivasti, pitäisi ottaa ennakoivampi ote. Täällä pääministeri käytti koko lailla ilmaisua, että toimitaan siinä tilanteessa, missä olemme. Ajattelen, että meidän on katsottava kauemmas: toimitaan nyt, kun vielä on aikaa. Ei tarvitse kuin katsoa tätä kehitystä maailmalla, niin me näemme tällä hetkellä sen, kuinka vaikkapa Italiassa ja monessa maassa on mennyt hyvin samankaltaisella käyrällä tämä kehitys, ja toisaalta niissä maissa, joissa on lähdetty toimimaan, tuolla Kaukoidässä, on saatu tilannetta hallintaan.

Jos nyt ajatellaan sitä reagointia, niin meillä on esitetty täällä, että 35 prosenttia olisi se suurin haaste, mihin nyt valmistaudutaan. Jos ajatellaan, että siitä 5 prosenttia tarvitsisi tehohoitoa, niin me olemme ihan aidosti isojen kysymysten äärellä meidän terveydenhuollon kantokyvyn kannalta: miten me saamme sitä aaltoa madallettua? Ja nyt meillä on vielä aikaa vaikuttaa siihen. Kannan huolta ennen kaikkea siitä, mikä tehohoidon hengityskoneiden ja [Puhemies koputtaa] muiden riittävyys on.

Kysyn hallitukselta, kun me emme ole saaneet vielä vastausta siihen: mikä on se muutunut tilanne, jossa näihin raskaampiin toimiin tartutaan?

**16.59 Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten olen monta kertaa tässä salissa tänään sanonut, näihin toimiin on jo ryhdytty. Hallitus on tänään käynyt neuvottelun, toimiin on ryhdytty. Ja nämä toimet ovat jo nykyiselläänkin kovia, ja niissä ovat totta kai, tietenkin myös asiantuntijoiden arviot mukana. Meillä on ollut THL:n asiantuntija mukana niin tässä valmistelussa kuin hallituksen neuvottelussa tänään.

Oikeastaan nyt haluaisin myös esittää kysymyksen salille siitä, millä perusteella teidän mielestänne meidän pitäisi toimia. Itse ajattelen näin, että meidän viranomaisilla, terveydenhuollon asiantuntijoilla on se paras tieto asiasta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryh-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

mästä] He seuraavat tarkasti niin Maailman terveysjärjestön kuin eurooppalaisten järjestöjen [Leena Meren välihuuto] suosituksia ja ohjeistuksia, ja meidän viranomaiset ovat maailman huippuja. Meidän terveydenhuollon ammattilaisemme ovat maailman huippuja. Jos me emme nojaisi meidän päätöksiämme ja toimiamme näiden henkilöiden ja asiantuntijoiden ja viranomaisten arvioihin, niin mihin me ne nojaisimme? Ja haluan kysyä salilta myös sitä, pitäisikö teidän mielestänne [Puhemies koputtaa] toimia niin, että sivuuttaisimme tämän ja toimisimme ikään kuin vain sen perusteella, miltä asiat näyttävät.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Vielä aiheen esille nostanut edustaja Juvonen.

**17.00 Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Virus leviää kuulovalkean tavoin. Me tiedämme kaikki, että me elämme tässä epidemiassa. Viiden jälkeen -ohjelma näytti kuvaa Italiasta tehohoito-osastolta ja siitä, mitä siellä tapahtuu. Ohjelmaa ei näytetty sen takia, että se lisäisi paniikkia tai ahdistusta, vaan sen takia, että me saisimme realistisen kuvan siitä, mihin olemme menossa. Me olemme kuin keskellä pahaa elokuvaa tai painajaista. Emme me tiedä, mitä on tulossa, mutta sen me tiedämme, että olemme vakavan, vakavan sairauden äärellä.

Arvoisa herra puhemies! Tuolla kodeissa on paljon ihmisiä, jotka ihan oikeutetusti pelkäävät. Itselleni tulee puheluja paljon, ei ehkä sen takia, että olen kansanedustaja, vaan siksi, että on taustaa hoitajana ja pitkä työura. Ihmiset kysyvät, miten pitää toimia. Millaisia terveisiä te lähetätte nyt sinne koteihin? Ensinnäkin käsidesit ovat loppu kaikkialta: niitä ei saa apteekista, niitä ei saa lähikaupasta. Millä tavalla te nyt turvaatte sen suomalaisen pärjäämisen tämän vakavan, äärettömän vakavan, sairauskriisin keskellä?

**17.02 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Juvosen kysymys on sillä tavalla tärkeä, että me kaikki olemme siinä tilanteessa, että meiltä varmasti kysytään yksittäisiä neuvoja, vaikka osa kysymyksistä pitäisi esittää todellisuudessa jollekin sellaiselle, jolla näitä vastauksia olisi.

Me tunnistimme tämän tilanteen jo silloin, kun pääministerin ilmoituksessa täällä parlamentissa käytiin asiasta keskustelu. Silloin edustajat toivoivat, että me todella voisimme vastata myös tätä viranomaistietoa jakaen. [Sari Sarkomaa: Vaihdetaan hallitusta, jos ei vastauksia ole!] Sen takia on perustettu se valtakunnallinen neuvontapuhelin, jotta ihminen voi aina saada viranomaistietoa käyttöönsä. Kaikilla ei ole mahdollisuutta käydä viranomaisten sivuilla tarkastamassa yksityiskohtia.

Hyvin yksinkertainen ohje on se, mitä viranomaiset ovat jakaneet myöskin siinä kampanjassa, jonka me olemme käynnistäneet tiedottamiseksi ihmisten henkilökohtaista varautumista varten: Yksinkertainen neuvo on se, että niin kauan kuin meillä on vettä ja saippuaa, niin ei aina tarvitse käsidesiä. Sillä päästään jo pitkälle. [Puhemies koputtaa] Toivon, että me jaamme nyt sitä viranomaistietoa ja siltä osin [Puhemies koputtaa] olemme vahvempia myös kansakuntana. Ei perusteta mielipiteisiin vaan siihen todelliseen faktaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

### 3. Välikysymys hallituksen turvapaikkapolitiikasta

Välikysymys VK 1/2020 vp

*Välikysymyksen esittäminen*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Edustaja Ville Tavio ja 39 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 1/2020 vp hallituksen turvapaikkapolitiikasta. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Ville Tavio luki välikysymystekstin.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

### 4. Ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä

Keskustelualoite KA 3/2020 vp

*Keskustelu*

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Päiväjärjestyksen 4. asiana on ajankohtaiskeskustelu pohjoismaisista rajaesteistä. Ajankohtaiskeskustelun avaa Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Erkki Tuomioja 5 minuutin puheella. Seuraavat puheenvuorot käyttävät Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist, myös 5 minuuttia, kuntaministeri Sirpa Paatero, edelleen 5 minuuttia, ja Pohjoismaiden neuvoston rajaestetyöryhmän puheenjohtaja, edustaja Lulu Ranne, edelleen 5 minuuttia. Tämän jälkeen puhemies myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskusteluun varataan aikaa 1,5 tuntia.

*Keskustelu*

**17.13 Erkki Tuomioja sd:** Herra puhemies! Aloitan lainauksella: ”Asun Suomessa ja työskentelen ruotsalaisella aluksella. Maksan sosiaaliturvamaksuni verona Ruotsiin. Ruotsalainen työnantajani maksaa eläkemaksuni, joten eläketurvani on myös Ruotsissa. Ongelma minulla sekä kaikilla muilla samanlaisessa tilanteessa olevilla on, että emme pääse omiin tietoihimme ruotsalaisissa virastoissa käsiksi. Suomessa asuvana minun on mahdollonta saada itselleni ruotsalaista e-legitimationia, mobiilitunnistautumista tai pankin kautta tehtävää tunnistautumista. Kaikkiin sähköisiin tunnistautumisvälineisiin vaaditaan ruotsalainen henkilöllisyystodistus, jota en voi saada, koska en asu Ruotsissa. Tästä johtuen en voi asioida ruotsalaisen veroviraston, Kelan tai eläkeviranomaisen kanssa.”

Tämä kansalaisen viesti kertoo hyvin konkreettisella tavalla rajaesteistä. Raja-alueilla tai muissa Pohjoismaissa asuu suuri määrä ihmisiä, jotka kohtaavat rajaesteitä, kun asuvat, tekevät töitä tai opiskelevat, harjoittavat yritystoimintaa tai viettävät eläkepäiviä toisessa Pohjoismaassa.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Olemme kaikki kansanedustajat saaneet lukuisia yhteydenottoja ihmisiltä, jotka ovat kokeneet tämänkaltaisia käytännön ongelmia muuttaessaan rajojen yli toiseen Pohjoismaahan. Tällaiset jokapäiväiset ongelmat voivat liittyä verotukseen, sosiaalisuuksiin, sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuuteen, työelämän rajoituksiin, ammattipätevyyksien vastavuoroiseen tunnistamiseen ja niin edelleen. Lista on pitkä, koska on olemassa monia esteitä, jotka hankaloittavat vapaata liikkuvuutta Pohjoismaiden välillä.

Työ tällaisten esteiden poistamiseksi ei toki tarkoita lainsäädännön täydellistä harmonisointia. Me voimme arvojemme ja tarpeittemme mukaan ylläpitää ja kehittää omaa lainsäädäntöämme joskus erilaisin painotuksin ilman, että se kuitenkaan luo ihmisen arkea ja liikkuvuutta haittaavia esteitä.

Herra puhemies! Kaikkien vastuulla, niin parlamenttien kuin hallitusten, on poistaa näitä pohjoismaisia rajaesteitä ja siten helpottaa ihmisten liikkuvuutta pohjoisessa. Vapaa liikkuvuus Pohjolassa, yhteiset työmarkkinat sekä mahdollisuus opiskella ja asua kaikissa Pohjoismaissa ovat etuja, jotka on saavutettu pitkäjänteisen työn tuloksena ja joita pitää vaalia tulevaisuudessakin. Pohjoismaiden välinen liikkuvuus edistää myös kasvua ja työllisyyttä. Rajaesteiden poistaminen on pitkään ollut Pohjoismaiden neuvoston asialistalla, ja sen eteen tehdään paljon työtä.

Suomen PN-valtuuskunta pitää asiaa esillä pysyvästi, muun muassa kutsumalla jokaiseen kokoukseen yhden ministerin, jonka kanssa käydään vuoropuhelua aiheesta. Lisäksi Suomen valtuuskunnan aloitteesta lähetettiin hallitukselle neuvoston suositus tehokkaasta pohjoismaisesta rajaestetyöstä. Tämä työ edellyttää selvää poliittista tahtoa niin hallitukselta kuin meiltä kansanedustajilta. Miten varmistetaan, että EU-direktiivejä implementoidaan samalla tavalla kaikissa Pohjoismaissa niin, etteivät erot muodosta pohjoismaisia rajaesteitä? Esimerkiksi lakiehdotusten valmistelun yhteydessä olisi tärkeä selvittää ehdotuksen seurauksia Pohjoismaiden sisällä muuttaville. Nyt uudistettaessa lainsäätäjän opasta tulisi huomioida pohjoismaiset rajaesteet, kuten entinen pääministeri Sipilä lupasi. Tullee luoda painetta hallituksia kohtaan rajaesteiden poistamiseksi ja pitää kysymyksiä agendalla. Ja odotankin mielenkiinnolla, miten ministerit Blomqvist, Paatero ja muut selvittävät, millä tavoin he toteuttavat omalla hallinnonalallaan Pohjoismaiden pääministereiden tavoitetta tehdä Pohjoismaista maailman integroiduin alue.

Haluamme helpottaa kansalaisten arkea, mutta miten autetaan ruotsalaisella aluksella työskentelevää kansalaista, jotta hän pääsisi omiin tietoihin ruotsalaisissa virastoissa? Ja miten autetaan lukuisia muita ihmisiä, jotka kamppailevat rajaesteiden kanssa? Digitaalinen asiointi on yksi tärkeimpiä priorisoituja rajaestetyökohteita tänä vuonna. Kun mahdollistetaan kansallisen sähköisen henkilötunnuksen käyttö kaikissa Pohjoismaissa, on tällä suuri merkitys sekä ihmisille että elinkeinoelämälle, ja siitä voisi tulla uusi pohjoismaisen yhteistyön virstanpylväs, yhtä tärkeä kuin passiunioni aikanaan.

Haluan esittää kiitokset puhemiehelle Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puolesta erityisesti tästä kansalaisille tärkeästä keskustelusta täysistunnossa tänään. Odotan ja toivon, että tästä tehdään perinne ja pidetään vuosittain vastaavat istuntokeskustelut, joissa käymme läpi edistystä tai sen puutetta. — Kiitoksia.

**17.19 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa herra puhemies! Syykuussa 1951 kokoontui Göteborgissa pohjoismainen vapaan liikkuvuuden parlamentaarinen komitea tähtäimenään sujuvampi kanssakäyminen Pohjoismaiden välillä. Työ oli määrätietoista. Alle vuotta myöhemmin, vuonna 52, kansalaiset saivat

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

oikeuden oleskella toisessa Pohjoismaassa ilman passia tai eri lupaa, ja ennen kuin komitea päätti työnsä 56, oli myös sovittu yhteisistä työmarkkinoista ja sosiaalietuuksista sekä helpotuksista tullauksessa. Tämä riipeys voi kannustaa meitä yhä tänään.

Herr talman! Under de senaste 25 åren har EU hjälpt oss att avlägsna gränshinder också i Norden. I dag kan våra företag se Norden som sin hemmamarknad. Ändå löser EU inte allt. En del problem kvarstår för dem som bor i ett land och vill verka i ett annat. Olika tolkningar av EU-direktiv kan också skapa problem.

Norden vill vara världens mest integrerade region. Regeringen ska enligt det program vi har underlätta rörligheten mellan de nordiska länderna och verka aktivt för att avveckla och förebygga gränshinder. Målen finns nu i den vision för nordiskt samarbete som antagits som också gäller fram till 2030 och som statsministrarna alltså godkände i augusti i fjol. Vi tar alltså utmaningen på allvar.

Arvoisa puhemies! Rajaesteet määritellään laajasti. Kyse ei niinkään ole rajoista vaan kansalaisten ja yritysten sujuvammasta arjesta. On väärin, että henkilö, jolla on pysyvä jänssija kahdessa Pohjoismaassa, joutuu kohtuuttomaan asemaan, kun hän haluaa tehdä työtä, opiskella tai perustaa perhettä tai kun hänen täytyy turvautua sosiaaliseen turvaverkkoon.

Herr talman! Jag ska ge ett exempel: När någon från finska Torneå får jobb i Haparanda måste arbetsgivaren innehålla skatt. För att få ett svenskt skattekort eller lönekonto behövs ett signum för utlänningar som inte bor i Sverige. Väntetiden är 2—3 månader. Under tiden kan man inte få ut sin lön, utan skatt innehålls i båda länderna med hög procentsats. En sommarjobbare får alltså ut sin lön först i efterhand.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden ministerineuvostossa toimii rajaesteneuvosto. Se on hiljakkoin päättänyt panostaa laajakantoisten rajaesteiden poistamiseen ja poliittisempaan vaikuttamiseen. Neuvosto priorisoi nyt neljää rajaestettä. Nämä ovat erilaiset rakennusmääräykset, ammattipätevyysvaatimusten tunnustaminen, tv-palveluiden rajoittaminen palveluja tarjoavaan maahan ja digitaalinen asiointi toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa.

Digitaalisen asioinnin rajaesteet ovat valitettavasti kasvussa. Henkilöllä voi olla tarvetta hoitaa asioitaan naapurimaassa, mutta hän ei kykene tunnistautumaan sen digitaalisiin palveluihin. Kuten tässä edustaja Tuomioja hyvin kansalaisviestin perusteella kertoi, niin haluan minäkin nostaa tämän asian esille, että meillä on nelisensataa Suomen asukasta, jotka työskentelevät ruotsalaisilla matkustajalaivoilla. Heidän työttömyys- ja eläkerahansa kertyvät Ruotsiin ja edellyttävät siellä asiointia, mutta laitosten ja viranomaisten sivustoille ei voi kirjautua suomalaisilla tunnuksilla ja ruotsalaisia tunnuksia ei voi saada. Tämä tietysti on todella iso ongelma.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ja Baltian maat aikovat mahdollistaa sähköisen tunnistamisen yli maarakojen. Onneksi on voitu siirtyä suoraan toimeen, koska EU tarjoaa tälle Pohjoismaiden ministerineuvoston e-ID-hankkeelle oikeusperustan. Jo tämän vuoden aikana muiden maiden tunnuksilla voi asioida suomalaisten viranomaisten sivuilla.

Haluan esittää hankkeesta kolme huomiota. Ensinnäkin Suomelta puuttuu edelleen turvallinen tunnistusväline, joka olisi käypä rajojemme ulkopuolella. Tämä asia tulee nyt hallitusohjelman mukaan ratkaista. Toisekseen e-ID-hanke ei ratkaise kaikkia rajaesteitä. Esi-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

merkiksi ruotsalaisen pankkitilin saaminen edellyttää vakituista asuinpaikkaa ja henkilötunnusta Ruotsissa. Kolmanneksi Pohjoismaat tähtäävät pidemmälle kuin EU. Maiden väestörekisteröinti ja keskinäinen luottamus ovat sillä tasolla, että voisimme harjoittaa viranomaisten välistä sujuvampaa arkea tukevaa digitaalista tiedonvaihtoa e-ID:tä hyödyntäen. Juuri tämän edistämiseksi olen päättänyt ohjata rahoitusta Suomen johtamalle hankkeelle, joka liittyy ensi vuoden puheenjohtajuuteemme Pohjoismaiden ministerineuvostossa.

Arvoisa puhemies! Haluan myös omalta osaltani, kuten tässä edustaja Tuomiojakin teki, kiittää tästä mahdollisuudesta käydä tätä tärkeää keskustelua täällä tänään. — Kiitos.

**17.24 Kuntaministeri Sirpa Paatero:** Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmassa on vahva linjaus, että Pohjoismaat ovat Suomen luonnollisimpia yhteistyökumppaneita, ja se on tietysti luontevaa, sillä meillä on vahva yhteinen historia ja vahvat yhteiset arvot: demokratia, avoimuus, kansalaisten tarpeiden ympärille rakennettu hyvinvointiyhteiskunta ja hyvinvointivaltio. Me olemme tavoitteeksi laittaneet ei vähempää eikä enempää kuin maailman parhaiten integroidun alueen. Tätä tehdään niin, että meillä sekä yritysten että ihmisten, kansalaisten liikkuvuus olisi mahdollisimman helppoa ja rajaesteet tältä osin poistettu.

Digitalisaatio on yksi hyvä väline siihen, että tätä sähköistä asiointia voidaan tehdä maasta toiseen. Sen takia tämä on nostettu, niin kuin äsken kuultiin, priorisoinneissa ihan sinne ykköskategoriaan.

Meillä on Pohjoismaiden ministerineuvoston sisällä tällainen MR-DIGITAL, joka on siis tällä hetkellä tällainen neljäksi vuodeksi, ja nyt seuraavaksi neljäksi vuodeksi näillä näkymillä, toimiva erillinen Pohjoismaiden neuvoston oma osa. Seuraavina vuosina liikkuvuuden integraation lisääminen maiden välillä ja yhteinen alue digitaalisille palveluille ovat meillä siellä tavoitteena. Samalla voidaan tietenkin edistää myöskin tiedon jakamista ja avoimen datan lisäämistä näiden maiden yhteistyönä.

Sitten toisena meillä on yksi yhteistyöhanke Pohjoismaiden ja Baltian välillä, jotta yhteen toimivien sähköisen tunnistautumisen ratkaisujen luomiseen saataisiin ei pelkästään Pohjoismaat vaan myöskin Baltian maat mukaan, jolloin meidän viranomaisasiointi helpottuisi näiden kaikkien maiden osalta. Digitaaliin palveluihin siirtyminen näiltä osin helpottaa esimerkiksi tulojen ilmoittamista verotustarkoituksiin, hakemista eri koulutusohjelmiin, lääkemääräysten antamista sähköisillä resepteillä, pankkipalveluiden käyttöä ja montaa muuta asiaa.

Tässä kohtaa on ilo kertoa, että tässä meillä hallitusohjelmassa oleva hanke, jossa luodaan suomalaisille oma digitaalinen identiteetti, on etenemässä hyvässä vauhdissa, jolloin kaikkille meille ollaan luomassa turvallinen, helppo ja jokaisen käytettävissä oleva sähköinen identiteetti, ja sille pohjalle on myöskin hyvä jatkaa tätä pohjoismaista yhteistyötä.

No, kun se, että meillä on tämä sähköinen tunnistautuminen, ei tietenkään vielä aina takaa sitä, miten tämä sitten käytännössä toteutuu ja ne palvelut siellä, niin meillä on rajat ylittävistä digitaalisista palveluista hanke, jossa sitten mennään sinne palvelutuotannon puolelle, jotta sitä oikeasti voidaan siellä käyttää, ja seuraavina vuosina kehitetäänkin sitten näitä valittuja palveluita.

Sitten Viron suuntaan meillä on X-Road, joka on siis tällainen yhteinen alusta meidän tiedonsiirron ratkaisuille. Eli meillä on jo olemassa tällainen turvallinen tiedonsiirron väline, jotta me voimme käydä neuvottelut maiden lisäämisestä tähän mukaan — muun muassa viime viikolla keskusteltiin Islannin kanssa vähän enemmän. Meillähan on



## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

jo ollut väestörekisteritietovaihtoja Pohjoismaiden kesken, ja nyt sitten myöskin Suomen ja Viron välille ollaan tämä ulottamassa. Myöskin lääkeresepti Viron kanssa on jo käytössä.

Toinen asia, mikä koskettaa osin muita perinteisempiä palveluita:

Sain juuri vastaanottaa Suomen ja Norjan rajaseutuyhteistyötä koskevan selvityksen, jossa oli käyty läpi, miten palvelut sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja muun muassa opetustoimen ja työvoiman liikkuvuuden osalta ja elinkeinotoiminnan vahvistamiseksi toimivat aidosti Suomen ja Norjan välillä. Erityisesti saamenkielisten palveluiden osalta täällä on haasteita, ja siihen raporttiin on myöskin kirjattu toimenpidesuosituksia tästä eteenpäin. Siellä on tarvetta yhä edelleen kehittää palveluiden yhteensopivuutta ja viranomaisyhteistyötä. Vaikka meillä toisaalta on lait ja asetukset ja säädökset, niin joltain osin se käytännön toiminta, miten viranomaiset sitten toimivat, ei ole välttämättä tukenut sitä, että ne rajaesteet olisivat mahdollisimman pienet. Meillä tarvitaan ehkä jonkun verran myöskin siellä puolella lainsäädäntömuutoksia, esimerkiksi sote, joka on niin suuri, pitää huomioida tässä kohtaa, kun sote-uudistusta tehdään. Sitä käsiteltiin myöskin viime soten yhteydessä, että miten meillä nämä yhteiset palvelut siellä ihan pohjoisimmassa Suomessa menevät eteenpäin yhteistyönä.

Pohjoismaiden rajayhteistyö ei voi olla, eikä myöskään Viroon päin, mikään yksi projekti eikä liittyä mihinkään yksittäisiin asioihin vaan on jatkuvaa työtä, ja me olemme siinä hyvänä esimerkkinä. Uskon ja toivon, että otamme suuria askeleita, jotta tämä ihmisten normaali liikkuminen näiden maiden kesken — vähintäänkin näiden palveluiden osalta, jotka liittyvät työhön, verotukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin — voidaan yhdessä hoitaa.

**17.30 Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Rajaesteneuvoston ja sen alaisen rajaestetyöryhmän työskä on sinänsä selkeä. Erilaisten rajaesteiden poistaminen pääsääntöisesti sekä hyödyttää Pohjoismaita että helpottaa niiden yritysten ja kansalaisten toimintaa ja elämistä Pohjoismaiden alueella. Monenkeskiset win-win-tilanteet eivät vaadi mitään erityisiä ideologioita taaksensa. Rajaesteiksi kirjatut asiat ovat todellakin heterogeeninen lista murheita laidasta laitaan. Voisi ajatella asioiden olevan aika hyvin, jos yksi tälle vuodelle priorisoiduista esteistä on julkisten tuottajien, kuten esimerkiksi Ylen, ohjelmasisältöjen näkyvyys muissa Pohjoismaissa. Hyödyt geoblokkauksen poistosta ovat lähinnä kulttuuriisia. Toisessa ääripäässä voi ajatella olevan digitalisaation lisäksi yhteisten rakentamismääräysten harmonisointi. Niiden yhtenäistäminen on monimutkainen ja pitkä prosessi, mutta siitä on kuitenkin odotettavissa suuria talous-, työllisyys- ja ympäristöetuja. Tässä on sauma todelliselle edistykselle esimerkiksi pohjoismaista puurakentamista, rakennusalan kotimaisuusastetta ja metsäteollisuutta ajatellen.

Arvoisa puhemies! Pääosalle kansalaisista yhteistyö näyttäytyy kuitenkin vapaana rajanylityksenä Pohjoismaiden välisillä rajoilla ilman passintarkastuksia. Vapaasta rajanylityksestä on tullut rajaesteyhteistyön kyseenalaistamaton dogma, josta ei saisi keskustella. Valtaosalla niin sanotuista rajaesteistä ei ole mitään tekemistä itse fyysisen rajan ylittämisen kanssa. Muiden rajaesteiden poistaminen ei siten ole mitenkään ristiriidassa sen kanssa, että tämän päivän turvallisuustilanne edellyttää rajatarkastusten palauttamista myös Pohjoismaiden välisille rajoille. Suomen ei pidä olla naiivi tässä asiassa. [Erkki Tuomioja: Onko tämä rajaestetyöryhmän näkemys?] Pohjoismaat ovat itsenäisiä valtioita omine kansallisine turvallisuusintresseineen. Esimerkiksi Ruotsin ulkoministeri Ann Linde to-

tesi 11. helmikuuta 2020 näin: ”Puolustuskomitea korostaa itsemääräämisoikeutemme ja Ruotsin etujen turvaamisen tärkeyttä. Tämä tarkoittaa kykyä käyttää kaikkia mahdollisia turvallisuuspoliittisia välineitä [Erkki Tuomiojan välihuuto] — poliittisia, diplomaattisia, taloudellisia ja sotilaallisia — yhtenäisesti.”

Arvoisa puhemies! Ruotsi otti rajatarkastukset käyttöön marraskuussa 2015 [Erkki Tuomioja: Tästäkö te rajaestetyöryhmässä puhutte vai?] Tanskan vastaisella rajalla hillitäkseen siirtolaisvyöryä. Vastaavasti Tanska otti osittaiset rajatarkastukset käyttöön Ruotsista tuleville marraskuussa 2019 padotakseen pääosin maahanmuuttotautaisen rikollisuuden leviämistä Tanskaan. [Markus Mustajärvi: Millä mandaatilla nyt puhutaan? — Erkki Tuomioja: Tökeröä!] Nämä rajoitukset eivät ole havaittavasti heikentäneet pohjoismaista yhteistyötä ja muiden todellisten yrittämiseen ja asumiseen liittyvien rajaesteiden poistamista. [Heli Järvinen: Ne eivät ole myöskään rajaestetyöryhmän asialistalla!]

Maailman tapahtuvat viimeisten kuukausien, viikkojen ja erityisesti 48 tunnin aikana osoittavat, että myös Suomella täytyy olla sekä halu että kyky suojella suomalaisten turvallisuutta ja terveyttä. [Mikko Kärnä: Hyvän aika!] Tämä tarkoittaa paitsi rajatarkastusten välitöntä palauttamista myös tarpeellisen laajuisia maahantulorajoituksia koronapandemian leviämisen hidastamiseksi ja vaikutusten lieventämiseksi.

Niitä rajaesteitä, joita rajaestetyöryhmä on velvoitettu poistamaan, poistamme aktiivisesti ja yhteistyössä. Rakentamismääräysten digitalisaatioon liittyvät ongelmat, kuten täällä salissa on jo todettu, ovat tärkeitä, ja niiden kanssa edetään, aivan niin kuin meitä on velvoitettu. Kaikkien Pohjoismaiden tulee kuitenkin pystyä myös pitämään omasta turvallisuudestaan ja omien asukkaistensa terveydestä kiinni. [Heli Järvinen: Sillä ei ole mitään tekemistä tämän työryhmän kanssa!] — Kiitos.

**17.34 Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen pahoillani siitä, että edustaja Ranne väärinkäytti puheenvuoroaan, joka oli nimenomaan rajaestetyöryhmän edustajana viiden minuutin puheenvuoro, esitelläkseen perussuomalaisten maahanmuuttonäkemyksiä, jotka eivät tähän keskusteluun tai ainakaan tähän puheenvuoroon todellakaan kuuluneet.

Kiitän hallitusta näistä teidän esittämistänne näkemyksistä ja vastauksista ja toivotan teille kaikkea myötätuulta näiden toteuttamisessa, koska mitä tulee esimerkiksi digitaalisten esteiden poistamiseen, niin joka kerta kun otetaan jokin uusi digitaalinen järjestelmä käyttöön, me tiedämme minkälaisia uusia ongelmia se luo jo kotimaassakin — meillähän on jo omassa maassa vaikeuksia saada esimerkiksi terveydenhuollon järjestelmät digitaalisena keskustelemaan toistensa kanssa — joten toivon todellakin, että tässä päästäisiin sellaiseen tulokseen, että tämä vähitellen onnistuisi lopulta myös Pohjoismaiden kesken.

**17.35 Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulen sieltä rajalta Tornioista ja olen sitä rajaa ylittänyt viimeiset kymmenen vuotta maanantaista perjantaihin kaksi kertaa päivässä ja työskennellyt Försäkringskassanin kansainvälisessä yksikössä nimenomaan EU-asioiden kanssa, EU:n sosiaaliturva-asioiden, perhe-etuuksien yhteensovittamisen, kansainvälisen sairaanhoidon kanssa. Rajatyöntekijänä — elikkä olen asunut Suomen puolella, tehnyt töitä Ruotsin puolella — nämä rajaestekysymykset ovat hyvin tuttuja. Ennen kuin menen niihin, niin kommentoin hieman, lyhyesti vain, että tullin valvonta siinä rajalla ei ole meille mitenkään outoa, sitä on tehty niin kauan kunnes me menimme EU:hun ja solmimme Schengenin, eikä se millään tavalla haitannut liikennettä siellä eikä

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

ihmisten asennoitumista — siinä pitäisi mieluummin puhua rajaturvallisuudesta eikä ehkä sekoittaa sitä rajaesteisiin.

Näistä rajaesteistä semmoinen huomio on, että nimenomaan EU-direktiivien tuomisessa, implementoinnissa siihen kansalliseen lainsäädäntöön on puutteita Pohjoismaiden välillä. Me teemme hiukan eri tavalla ja eri tulkintoja, ja ongelma on se, [Puhemies koputtaa] että kun lainsäädäntöä sovelletaan, niin EU-säännöt menevät aina ennen sitä kansallista lainsäädäntöä, ja tämä asettaa meidät tiettyyn pakkoon myöskin sitä kansallista lainsäädäntöä muuttua. [Puhemies koputtaa] Ja näitä kun muutetaan, niin tietysti olisi hirveän hyvä tehdä tämä yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa, että me soveltaisimme sitä samalla tavalla, koska nyt me sovellamme sitä hieman eri tavalla, ja se johtaa siihen, että meillä on tällaisia väliinpuotoajia sosiaaliturvan osalta, [Puhemies koputtaa] jotka eivät ole kummassakaan maassa vakuutettuja. [Puhemies koputtaa] — Kuinka pitkiä puheenvuoroja, anteeksi, saa pitää? [Erkki Tuomioja: Oliko tämä 2 vai 1 minuuttia?]

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Pidetään sellaisia reilun minuutin puheenvuoroja. Saatte pyytää kohta lisää.

**17.37 Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Läpi koko poliittisen urani olen taistellut maahanmuuttonaivismia vastaan ja pyrkinyt tuomaan realistisia ja totuudentuntoisia näkökulmia maahanmuuttopolitiikkaan, mutta täytyy kyllä todeta, että tässä vaatimuksessa, joka erilaisissa perussuomalaisissa puheenvuoroissa viime aikoina on tullut, että nyt juuri ja tässä tilanteessa pitäisi ottaa rajatarkastukset käyttöön, perussuomalaiset ovat kyllä täysin väärässä. [Mikko Kärnä: Hyvä!] On totta, että meillä täytyy olla tällainenkin keino omassa työkalupakissamme sellaisia tilanteita varten, joissa on aidosti sellainen tilanne, että rajatarkastuksista on vähemmän haittaa kuin mitä niistä on hyötyä. Silloin 2015—2016, tilanteessa, jossa EU:n ulkorajojen oli annettu vuotaa ja Euroopassa oli käynnissä hallitsematon kansainvaellustilanne, oli täysin perusteltua, että rajatarkastuksia otettiin käyttöön ja että sillä tavoin pyrittiin saamaan tilannetta hallintaan.

Kuitenkaan tällaisista rajatarkastuksista ei saisi muodostua vallitsevaa pääsääntöä, koska ne aidosti myöskin haittaavat sitä taloudellista dynamiikkaa ja hyötyä, mikä on siitä, että myöskin työmatkalaiset pääsevät rajojen ylitse kulkemaan ja ne rajat ylittämään, [Puhemies koputtaa — Erkki Tuomioja: Aika!] ja tässä tilanteessa, missä me nyt olemme, ei ole oikea hetki ottaa rajatarkastuksia käyttöön. Meillä pitää olla siihen valmius, mikäli tilanne sitä edellyttää, [Puhemies koputtaa] mutta toistaiseksi ulkorajat ovat Kreikan ja Turkin välillä kohtuullisen hyvin pitäneet, toivottavasti myös vastaisuudessa.

**17.39 Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitoksia ensinnäkin edustaja Tuomiojalle erinomaisesta puheenvuorosta.

Rajaesteiden poistaminen on tärkeä tehtävä, mutta mikä on todellisuus? Välillä tapahtuu se, että kun saamme yhden esteen poistettua, niin tämän jälkeen tilalle ilmestyy kaksi muuta. Tämän takia olisin kysynyt ministeriltä: olisiko mahdollista harkita, että ottaisimme lainvalmistelussa käyttöön tällaisen rajaestearvioinnin, joka pakottaisi myös sitten viranomaiset arvioimaan, luodaanko vai poistetaanko tällä lailla aidosti esteitä?

Edustaja Rydmanin lailla hämmästelän kyllä perussuomalaisten tapaa nyt käyttää tässä keskustelussa puheenvuoroja, ylipäänsä tätä vaatimusta, että ne rajatarkastukset olisi palautettava.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Minä kerron teille muutamia faktoja: Meillä on ulkorajoilla 15 miljoonaa tarkastusta vuodessa. Sisärajoilla meillä on 50 miljoonaa ylitystä vuodessa. Tämä teidän ehdotuksenne maksaisi miljardeja, se olisi panos—tuotto-suhteeltaan nolla, yhdenkään turvapaikanhakijan tuloa Suomeen se ei estäisi. Meidän tulisi perustaa uudet rajanylityspaikat Tornioon, Ylitorniolle, Pelloon, Kolariin, Muonioon, Karesuvantoon, Kilpisjärvelle, Kivilompoloon, Karigasniemelle ja Nuorgamiin. Teidän ehdotuksellanne meidän länsirajamme ruuhkautuisi ja sinne tulisi jonoja itärajan tapaan. Oletteko nyt aivan varmoja, että tämä on se politiikka, jota haluatte edistää?

**17.40 Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Itse tuen erittäin vahvasti visiota ja tavoitetta siitä, että Pohjoismaiden tulee olla maailman integroiduin alue. Yhtenäiset ja vahvat Pohjoismaat ovat yhdessä kokoaan huomattavasti suurempi niin Euroopan tasolla kuin globaalisti.

Att riva gränshinder är en mycket viktig del i arbetet mot ett än mer integrerat och ännu starkare Norden.

Meillä myös on Suomen näkökulmasta erityisesti Ruotsin kanssa useita hyviä paikallisia esimerkkejä hyvin integroituneesta pohjoismaisesta yhteistyöstä. Itse toimin muun muassa Merenkurkun neuvostossa, jonka toiminta-alue kattaa Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat Suomessa sekä Västerbottenin läänin ja Örnköldsvikin kunnan Ruotsissa, eli noin 800 000 ihmistä. Olemme päättäneet muodostaa tästä neuvostosta ensimmäisen yhteispohjoismaisen niin sanotun EAYY-alueen eli eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymän, ja haluan kertoa tästä välineestä sen takia, että se myös omalta osaltaan madaltaa näitä rajaesteitä ja edistää ja tehostaa yhteistoimintaa ja etenkin strategista kehittämistä suhteessa Euroopan unioniin ja Brysseliin. Siellä ylläpidetään [Puhemies koputtaa] sillä alueella maailman pohjoisinta ympärivuotista laivayhteyttä ja paljon muuta.

**17.41 Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden rajaestetyöryhmän kohtuullisen yksiselitteinen tehtävä on poistaa rajaesteitä, ja tietysti sen puheenjohtajana toimimista voisi helpottaa tämän tarkoituksen ymmärtäminen. Onneksi monia rajaesteitä on saatu vähennettyä. Olemme tehneet viime aikoina paljon töitä Pohjoismaiden neuvostossa muun muassa e-reseptien ja antibioottiresistenssikäytäntöjen yhdistämiseksi, mutta varmasti suurimmat toiveet ja odotukset meillä kaikilla sisältyvät nimenomaan työvoiman ja työn, palveluiden liikkuvuuteen. Kuten Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Tuomioja hyvin kuvasi näitä ongelmia, meillä on hankaluuksia sosiaalietujen maksamisessa, työttömyyskorvauksessa, pitkissä käsittelyajoissa, jotka aiheuttavat toimeentulovaikeuksia sosiaali- ja työttömyysturvasasioissa sekä luottokelpoisuudessa, ja meillä on isoja tarpeita saada kevyemmäksi tätä organisaatiota.

Suomi valitettavasti on ollut kohtuullisen hidas muun muassa eIDAS-järjestelmässä, ja haluaisinkin kysyä ministeriltä sitä, että kun tarkoitus on, että Suomi olisi siinä valmis vuonna 22, niin voiko tätä [Puhemies koputtaa] millään tavalla nopeuttaa.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

17.43 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lappilaisena kansanedustajana on ollut hyvä mahdollisuus seurata, mitä valtioitten rajat merkitsevät kansalaisille. Itäraja on ollut pitkään kiinni virallisia rajanylityspaikkoja lukuun ottamatta, lännessä taas Ruotsin ja Norjan raja on ollut hyvin avoin, ja se näkyy esimerkiksi kulttuurisissa kerrostumissa ja elinkeinorakenteissa, mutta ongelmiakin on.

Ensinnäkin Norjan rajalla rajatyöntekijöillä on osasta palkasta kaksinkertainen verotus. Suomi lukee vain osittain hyväksi Norjaan maksetun veron, kun se pitäisi ottaa täysimääräisesti huomioon. Toiseksi Kansaneläkelaitoksen päätökset ovat olleet hyvin outoja monessakin tapauksessa. Vastaan tuli eläkeläispariskunta, jossa miehellä ja vaimolla on samanlainen työhistoria ja elämäntilanne ja joka asuu yhdessä: toinen saa suomalaisen Kela-kortin, toinen ei saa. Kolmanneksi Pohjoiskalotin koulutussäätiö Nordin koulutuspaikkoja on Suomi omalla päätöksellään rajoittanut, vähentänyt ja vieläpä semmoisilta aloilta, joilla työllistyminen on ollut kaikkein varmintä ja työllistyminen nimenomaan pohjoismaisille työmarkkinoille. Ja neljänneksi [Puhemies koputtaa] rajayhteistyökeskuksen toiminnan resurssit pitäisi turvata.

17.44 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puhumme täällä pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä ja sen luomasta hyvinvoinnista. Tämähän on meidän kaikkien yhteinen etu.

Suomi on määrittänyt vuodelle 2020 kymmenen rajaestettä, joita haluamme priorisoidusti edistää. Tavoitteet ovat kokonaisuudessaan hyvät. Haluan nostaa niistä yhden keskeisen eli ihmisten sosiaali- ja terveyspalvelut, aivan kuten edustaja Järvinen tässä edellä puhui. Niiden tulisi olla kaikkien saatavilla, mutta tällä hetkellä maksajamaan osalta on ollut epäselvyyksiä liikkuvuuden yhteydessä. Juuri tällaiset esteet voivat vaikuttaa ihmisten liikkuvuushalukkuuteen Pohjoismaiden välillä. Lisäksi Pohjoismaiden ministerineuvoston tavoite digitaalisen asioinnin mahdollistamisesta toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa on erittäin keskeinen tavoite, ja annan kaiken tukeni neuvoston jäsenenä hallitukselle näiden tavoitteiden edistämiseksi.

17.45 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen toiminut Pohjoismaiden neuvoston yhtenä jäsenenä edellisellä eduskuntakaudella ja muistan, että silloin jo puhuttiin paljon näistä rajaesteistä, ja on hyvä asia, että ne ovat nyt myös täällä esillä, eduskunnassa.

Nostaisin esille tämän ammattipätevyysvaatimusten tunnustamisen, ja kysyisin teiltä, hyvä ministeri: meillä on paljon hoitoalan henkilöitä, sairaanhoitajia, lähihoitajia, jotka työskentelevät Ruotsissa, työskentelevät Norjassa — millä tavalla koulutus vastaa sitä ammattipätevyyttä niin Pohjoismaissa kuin myös Suomessa? Meillä on esimerkiksi nyt tämä henkilöstömitoituslakiesitys eduskunnassa käsittelyssä, ja me tarvitsemme tosi paljon henkilöstöä lisää. Esimerkiksi hoiva-avustajista on kova pula Suomessa, mutta miten siellä Pohjoismaissa? Onko siellä olemassa tällaista koulutusta, ja onko se pohjoismainen koulutus mahdollisesti tunnustettavissa sitten täällä Suomessa, millä tavalla voisimme entisestään tiivistää yhteistyötä, että saamme hoitajia houkuteltua myös tänne Suomeen töihin tulevan henkilöstömitoitustilanteen astuttua voimaan?

17.46 **Anne-Mari Virolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Tuomiojalle suuri kiitos siitä, että piditte laajan ja hyvin konkreettisen esittelyn siitä,

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

mitä Pohjoismaiden rajaesteiden eteen pitäisi tehdä. Se on erittäin hyvä tavoite, että Pohjoismaiden pitäisi olla maailman integroiduin alue, mutta valitettavasti meillä on vieläkin paljon erilaista lainsäädäntöä, erilaisia toimintatapoja ja käytänteitä, jotka vaikuttavat ihmisten ja yritysten jokapäiväiseen elämään ja erityisesti yritysten toimintaedellytyksiin ja vaikeuttavat niitä. Tätä on ollut mahdollista kehittää jo vajaat 60 vuotta, mutta silti edelleen eri Pohjoismaissa on melko lailla siiloinen toimintamalli.

Taisi olla puhemies Eerolan johdolla aikoinaan, kun Suomi teki aloitteen siitä, että muita Pohjoismaita kannustettaisiin järjestämään rajaestetyö yhtä poikkihallinnollisesti kuin Suomessa se on tehty. Meillä on Pohjola-Nordenin neuvontatoimikunta, jossa eri ministeriöiden ja hallinnonalojen ihmiset yrittävät sovittaa näitä erilaisia haasteellisia toimintamalleja yhteen, ja se on ollut varsin menestyksenkäs tapa. Edustaja Tuomioja ottikin esiin jo tämän e-legitimationin, [Puhemies koputtaa] ja kysyisin ministeri Blomqvistilta: uskotko te, että se saadaan Suomessa käyttöön vielä tämän vaalikauden aikana — en kysy tästä tai ensi vuodesta — [Puhemies koputtaa] ja kuinka ponnekkaasti kannustatte pohjoismaisia kollegoita ottamaan tällaisen poikkihallinnollisen toimintatavan?

**17.48 Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaisella yhteistyöllä on pitkät ja arvokkaat perinteet, ja Pohjoismaat ovat jo nykyisellään maailman integroituneimpia alueita. Tästä on monia suuria etuja muun muassa talouselämälle.

On myös erinomaista, että meillä on nyt pohjoismainen yhteistyöministeri, joka voi tehokkaasti paneutua näihin asioihin ja hoitaa myös käytännön asioita, esimerkiksi näitä edustaja Mustajärven esille tuomia asioita, jotka liittyvät muun muassa verotukseen.

On tärkeää, että jatkamme vuosikymmenten työtä ja poistamme niitä esteitä, joita vielä on jäljellä. Meidän täytyy pyrkiä edelleen parantamaan käytäntöjä Pohjoismaiden välillä. Pohjoismaiden ministerineuvoston, rajaesteneuvoston ja Suomen vuoden 2020 rajaesteiden listat ovat perusteltuja ja järkeviä. Tarvitaan systemaattista työtä, jotta tavoitteisiin päästään.

**17.49 Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteisenä tavoitteena on olla maailman integroitunein alue, ja hyvin pitkälti olemme jo varsin integroitunut alue, kiitos tiiviin pitkän yhteistyön.

Mutta kuten aiemmissa puheenvuoroissa on tullut hyvin esiin, meillä on edelleen rajaesteitä, jotka näyttäytyvät yksittäisten ihmisten ja yritysten arjessa. Yksilötasolla esimerkiksi sosiaaliturvaan liittyvät yhteensovittamishankaluudet koskevat monia, erityisesti niitä, jotka työskentelevät tai ovat työskennelleet toisessa Pohjoismaassa. Näen erityisen tärkeänä sen, että ihmiset eivät joutuisi missään vaiheessa tilanteeseen, jossa erilaisten käytäntöjen eli rajaesteiden vuoksi on epäselvää, minkä maan vastuulle kuuluu tietyn sosiaalietuuden maksaminen. Myös tätä asiaa onneksi nyt edistetään.

Digitaalista asiointia toisen Pohjoismaan viranomaisen kanssa on helpotettava, jotta tunnistautuminen ja asioiminen henkilön omissa asioissa olisi toisessa Pohjoismaassa helppompaa. Tämä onkin ehkä tärkein priorisoiduista rajaesteistä, ehkä myös se kaikkein haastavin.

Tärkeänä pidän, että pidämme huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että uutta lainsäädäntöä laatiessamme emme luo uusia rajaesteitä Pohjoismaiden välille.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

17.51 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoismaat ovat maailman mittakaavassa poikkeuksellinen alue. Pohjoismaiden vapaan liikkuvuuden alue on esimerkillinen kansainvälisen yhteistyön alue, jolla on pitkä historia läheisessä kanssakäymisessä.

On erittäin aiheellista puuttua työvoiman liikkuvuuteen liittyviin esteisiin. Merkittävä este on ammattipätevyysvaatimusten tunnustaminen. Erilainen sääntely on selkeä hidaste silloin, kun yksi Pohjoismaa ei tunnusta toisessa Pohjoismaassa hankittua ammattipätevyyttä, tutkintoa tai sen osia. Pätevyysvaatimusten yhtenäistäminen ja tutkintojen tunnustaminen Pohjoismaiden kesken on toteutettava nopealla aikataululla. Näin voisimme olla esimerkkinä koko EU-alueella.

Työvoiman liikkuvuuteen vaikuttaa myös sosiaalietujen maksaminen. Joissakin tilanteissa on epäselvyyttä siitä, mikä maa tai taho on velvollinen maksamaan sosiaalietuuden työntekijälle. Tämä voi pahimmillaan johtaa siihen, että kumpikaan maa ei maksa etuutta. Tilanne on työntekijän näkökulmasta epäreilu ja kannusteen sijasta hidaste liikkuvuuteen.

17.52 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden välinen yhteistyö on perinteisesti ollut erittäin helppoa, koska olemme demokraattisia valtioita, jotka noudattavat kansainvälistä lakia ja kunnioittavat ihmisoikeuksia. Tämä on erinomainen arvopohja sille, kun teemme hyvää yhteistyötä.

Totta kai näissä yhteyksissä on aina ollut pikkuisen säröjäkin, sitäkään ei sovi kieltää. Sanoisin nyt yhtenä esimerkkinä, että suomalaisiahan sinne meni aikanaan töihin — alle 400 000:han se luku on, 350 000 ihmisen paikkeilla. He aikoinaan menivät työpaikan perässä Ruotsiin ihan pakollisista syistä, kun Suomessa ei työtä ollut, ja nyt kävi niin, että nyt kun he ovat jääneet eläkkeelle, niin he eivät ole saaneet sitä eläkettään täysimääräisenä Suomeen, koska Ruotsihan pidättää siitä päältä ensin oman osansa ja sitten se Suomessa verotetaan toisen kerran. Toki se ruotsalainen vero otetaan Suomessa huomioon, mutta korkeamman progression takia suomalainen maksaa vähän enemmän veroa kuin muut. Että tässä verosopimusasiassa toivoisin toki, että asia etenisi ja Suomi olisi siinä aktiivinen, niin kuin uskon olleenkin.

Sitten, mitä tulee edustaja Tuomiojan mainitsemaan EU-yhteistyöhön, niin sen me kaikki tiedämme, että Ruotsi tukee meitä monessa asiassa EU-asioissa, mutta ikävä kyllä esimerkiksi maatalousasioissa joiltakin osin olemme jääneet vähän huonommalle osalle, ja niihin asioihin Ruotsi ei ole tukeaan meille antanut. Toki näissä yhteistyökuvioissa on erittäin paljon hyvää tehty, ja yhteistyötä meidän pitää kehittää ja laajentaa, jotta näitä esteitä [Puhemies koputtaa] poistetaan, ja esimerkiksi puolustusyhteistyön osalta olemme edenneet erittäin positiivisesti.

17.53 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pohjoismaiden yhteistyö on Suomelle aivan valtavan tärkeää, ja on tärkeää, että teemme jatkuvasti konkreettista työtä rajaesteiden poistamiseksi. Mielestäni edustaja Kärnä käytti myös hyvän puheenvuoron siitä, että tulee jatkuvasti kaikessa lainsäädäntötyössä varmistaa, että uusia rajaesteitä ei pääse syntymään. Tämän pitäisi olla erittäin automaattinen menettely lainvalmistelussa ministeriöissä, mutta viimeistään täällä eduskuntavaiheessa tämä pitäisi varmistaa.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman käytti hyvän puheenvuoron rajatarkastusten osalta ja vapaasta liikkuvuudesta Pohjoismaissa. En lähde sitä kertaamaan mutta tuen hänen puhettaan.

Mutta haluan tässä tarttua vielä tähän edustaja Hoskosen asiantuntevaan puheenvuoroon ja niiden suomalaisten käytännön tilanteeseen, jotka 60- ja 70-luvulla tosiaan työllistyivät Ruotsiin mutta ovat nyt sittemmin jo saattaneet palata takaisin kotimaahan. Tosiaan heillä on vaikeuksia saada Ruotsin sähköistä tunnistautumista, koska heillä ei ole Ruotsin sosiaaliturvatunnusta, joka siellä edellytetään esimerkiksi pankkiasioiden hoitamiseen. Tämä on todella konkreettinen asia, koska Ruotsissa on vaikkapa eläkeasioissa siirrytty sähköiseen asiointiin. [Puhemies koputtaa] Tähän olisi tärkeää nyt saada ratkaisu.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Otetaan vielä edustaja Ojala-Niemelä ja sen jälkeen ministereiden vastaukset ja sitten jatketaan tätä debattia.

**17.55 Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuolla länsirajalla kasvaneena ja syntyneenä voin sanoa, että kun tuon rajan ylittää, niin sitä tuskin huomaa, että on siirtynyt valtiosta toiseen, mutta sitten valitettavasti kyllä näitä rajaesteitä reaalisessa arkimaailmassa tulee vastaan eri elämän osa-alueilla senkin edestä. Nämä ovat siitä viheliäisiä, juurikin niin kuin edustaja Kärnä täällä totesi, että kun niitä saadaan poistettua, niin niitä tulee toinen mokoma lisää takaisin.

Luin myös tämän viimeisimmän tutkimuksen Suomen ja Norjan välisen rajaseutuyhteistyön ja sen esteiden purkamisesta, mihin ministerikin tässä äskettäin viittasi, ja siellä edelleen on nämä vanhat ongelmat, esimerkiksi ongelmia terveystalouden saatavuudessa joissakin tilanteissa. Siinä mainittiin esimerkkinä, että Suomessa asuva ja Norjassa työssä käyvä rajatyöntekijä ei välttämättä ole saanut kiireetöntä palvelua tai omalääkäriä, vaikka EU-lainsäädäntökin tätä edellyttäisi. Nyt kun tätä uutta sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää taas rakennetaan, niin olisi tärkeää kyllä huomioida se, että näitä esteitä ei muodostuisi lisää vaan että pystyttäisiin edelleen hyödyntämään näitä sopimuksia, mitä on olemassa, esimerkiksi tuon Pohjois-Suomen ja Norjan välillä.

Sosiaali- ja terveydenhuolto ei ole ainoa asia, missä esteitä on, vaan työmarkkinoiden ja työvoiman liikkuvuuden, [Puhemies koputtaa] verotukseen liittyvien tekijöiden ja sosiaaliturvaan ja eläkkeisiin liittyvien ongelmien osalta niitä pitää pyrkiä edelleen karsimaan pois.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt ministereiltä vastaukset. Ymmärsinkö oikein, ministeri Paatero, 1 minuutti? Yksi riittää. Ja ministeri Blomqvist, 3 minuter. Kumpi aloittaa? Paatero, naiset ensin.

**17.56 Kuntaministeri Sirpa Paatero** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin ympäristöministeri Mikkosen terveisiä näihin rakennusmääräyksiin. Nämä on tunnistettu, ja siellä ovat ministerit käyneet keskustelua tästä, ja ajatus on yhdenmukaistaa esteetömyyttä koskevat rakennusmääräykset, esimerkkinä ensi vaiheesta.

Tähän digitaalisuuteen liittyen: Ehkä tämä on ajan tema, mutta pohjoismaisen yhteistyönkin osalta tämä on kyllä vahvasti noussut, koska on perustettu pelkästään siihen aiheeseen neljä vuotta sitten tämä erillinen digiministereitten työryhmä, mihin olen saanut kuu-  
lua. Ja viime viikolla viimeksi keskustelimme myöskin EU-komissaarin kanssa tästä asias-



## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

ta, siitä, ettei EU:n digistrategian ja meidän Pohjoismaiden yhteistyön välille taas tulisi mitään semmoista gäppiä ja että se yhteistyö sujuu hyvin.

Ja sitten seuraava puheenjohtajuuskausi, jonka Suomi ottaa vastaan ensi vuonna, tulee olemaan otsikoituna näin: ”Maailman sujuvinta rajat ylittävää arkea digitalisoinnin avulla.” Elikkä kyllä tämä on otettu vahvasti tähän meille kaikkeen, tunnistaen kyllä ne haasteet, mitä edustaja Tuomioja tästä sanoi.

**17.58 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa herra puhemies! Tässä tuli monta kysymystä mutta tuli myös monta hyvää ajatusta siitä, miten voitaisiin kehittää edelleen tätä pohjoismaista yhteistyötä. Yritän nyt vastata mahdollisimman moneen kysymykseen.

Aloitan kuitenkin ehkä tällaisella yleisellä toteamuksella, että kyllä tämän pohjoismaisen yhteistyön tärkeä peruskivi on tämä vapaa liikkuvuus. Siitä tämä lähti liikkeelle silloin 51, jolloin Göteborgissa kokoontui tämä pohjoismainen vapaan liikkuvuuden parlamentaarinen komitea, ja se on ollut edellytys sille, että ollaan voitu kehittää tätä yhteistyötä näinkin pitkälle, kuten olemme onnistuneet tekemään.

Sitten aivan oikein tässä edustaja Tuomioja totesi, että tarvitaan vahvaa poliittista tahtoa. Sitä löytyy nyt sekä tästä uudesta visiosta, jonka pääministerit hyväksyivät, että myös meidän hallitusohjelmastamme. Sanotaan, että ehkä nämä pienemmät rajaesteet menevät tämän rajaesteneuvoston kautta — siellä meitä edustaa hyvin Kimmo Sasi, jonka kanssa myös olen käynyt keskusteluja, ja käydään tietysti jatkuvasti vuoropuhelua Ruotsin ja Norjan kanssa — mutta näitten joittenkin suurempien rajaesteiden osalta tarvitaan juuri tätä poliittista tahtoa ja poliittisen tason vaikuttamistyötä ja ratkaisuja. Siihen kiinnitti sekä edustaja Tuomioja että Heinäluoma huomiota.

Sitten tämä, mitä edustaja Kärnä kysyi, voisi minusta olla ihan hyvä ajatus. Nyt Tanskan puheenjohtajuuskaudellahan toteutetaan sellainen kokeilu, jossa valikoidaan tiettyjä EU-säädöksiä, joissa tehdään tiiviimpää yhteistyötä, jotta ei syntyisi näitä rajaesteitä. Varmaankin myös tässä kotimaisessa lainsäädäntötyössä voisi tätä näkökulmaa ottaa käyttöön. Se oli minusta ihan hyvä ajatus.

Samalla vastaisin tähän edustaja Juuson kysymykseen näitten EU-direktiivien implementoinnista, että sitä nyt mietitään ministerineuvostossa ja pyritään siihen, ettei syntyisi uusia rajaesteitä.

Sitten tässä tuli hyviä ajatuksia: Kannustan vastaavanlaiseen yhteistyöhön, mitä Merenkurkun alueella on pystytty saamaan aikaan. Tämän EAYY-alueen perustaminen on tietysti todella hieno saavutus ja esimerkki muille.

Sitten tähän edustaja Virolaisen kysymykseen siitä, uskonko tähän, että tulee voimaan: Uskon, mutta se ei aina riitä. Teen myös työtä sen eteen. Tässä on paljon haasteita kylläkin, mutta sitä poliittista tahtoa löytyy, ja minä olen ymmärtänyt, että myös teknisesti tämä olisi toteutettavissa. Tietysti kun on poikkihallinnollista ja viisi eri maata ja itsehallintoalueet vielä, niin kyllä tässä haasteita riittää, mutta sen eteen teemme työtä, että tämä onnistuisi. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt jatketaan näitä reilun minuutin mittaisia puheenvuoroja. Otetaan edustaja Ovaska.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

18.01 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko sali jakaa tämän ajatuksen — ja monet meistä ovat juuri Pohjoismaiden neuvostossa istuvia — että millä tavalla me pyrimme vähentämään rajaesteitä. Mutta täytyy sanoa, että oli erittäin koominen tilanne tuolla Pohjoismaiden neuvostossa tuossa tammikuun lopulla, kun arvostamani edustaja Lulu Ranne valittiin rajaestetyöryhmän puheenjohtajaksi ja sieltä tuli ehkä sen tiedotteen vuoksi hyvinkin paljon palautetta ja ihmetystä siitä, kun hän sanoi, että ”rajaestetyöryhmän tärkein tehtävä on mahdollistaa ja edistää hyvää pohjoismaista yhteistyötä ja kehitystä”, mutta hän lisäksi toisti sen, että ”rajalla tulee olla esteitä, joilla turvataan Pohjolan asukkaiden turvallisuutta” — näin lainaus päättyy. Millä tavalla me pystymme täältä Suomen parlamentista välittämään kollegoillemme nyt tuolla Pohjoismaissa sen tiedon, että myös Suomi tulee jatkossakin tekemään kaikkensa, että rajaesteitä tullaan vähentämään, eikä niin, että Suomi tulee tekemään kaikkensa, jotta rajaesteet tulevat lisääntymään?

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** No nyt, edustaja Ranne, mahdollisuus vastata.

18.02 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! On aivan selvää, että kaikki Pohjoismaat ovat yhtä mieltä siitä, että sellaisten esteiden, jotka suojaavat esimerkiksi turvallisuutta ja terveyttä, täytyy pysyä rajoilla. Tämä on eri asia. Niistä asioista, joita me käsittelemme rajaestetyöryhmässä, on erityisesti tärkeä tällä hetkellä ja seuraavissa kokouksissa maankäyttö- ja rakennuslaki, jota uudistetaan Suomessa ja johon liittyvät suoraan nämä rakentamismääräykset ja eri standardit. Meillä on valtavan iso työ tällaisten oikeiden yritystoimintaan ja työntekijöihin vaikuttavien rajaesteiden poistamiseksi. On kummallista, jos tässä yhteydessä ei saa puhua siitä — niin kuin totesin tuossa puheenvuorossani, täällä ei voi puhua siitä [Eduskunnasta: Kuka on kieltänyt?] — että osa rajaesteistä on aivan hyviä. Ymmärrän toki tietenkin, että hallituspuolueet haluavat nähdä yksisilmäisesti tämän rajaestetyöryhmän kokonaisuudessaan.

18.03 **Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Det är väldigt glädjande att vi diskuterar Norden här, och det är ju trots allt så att de är våra närmaste grannar och våra tankesätt är ganska nära varandra. Men för att Norden ska utvecklas till att bli världens mest integrerade region bör det bli lättare för medborgarorganisationer och företag att verka i hela Norden. Ett steg mot tätare integration är att införa ett gemensamt elektroniskt ID, vilket också ledamot Autto här var inne på.

Jo monen vuoden ajan on ollut selvää, että yhteispohjoismaisen sähköisen e-henkilökortin edetessä matkapuhelinliittymien hankkiminen ja pankkitilien avaaminen Pohjoismaissa helpottuu, ja kuten tässä ministeri sanoi, poliittinen tahto on olemassa, mutta siksi on tärkeää, että myös Suomi viranomaistasolla nyt varauksettomasti työskentelee toteuttaakseen pohjoismaisen e-ID:n käytännössä. Missä tämä nyt menee, koska ehkä tämä ei tullut oikein vastauksessa esille? Että voidaanko saada vastaus tähän, että onko jo 2021 tämä e-ID?

18.05 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rajaesteitä tosiaan edelleen on, nimittäin esimerkiksi Ruotsissa vuonna 2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneille lääkäriopiskelijoille mahdollisuutta suorittaa laillistamiseen vaadittavaa harjoitteluaan Manner-Suomessa ei ole. Nimittäin tälle esteenä on se, että Valvira ei laillista

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

sellaisia ulkomailla lääkärintutkinnon suorittaneita henkilöitä, jotka ovat aloittaneet opintonsa tämän päivämäärän jälkeen, ennen kuin opiskelumaan viranomainen on ensin tehnyt tämän laillistuksen. Ruotsin päässä taas Socialstyrelsen laillistaa vain sellaiset Ruotsissa opiskelleet lääkärit, jotka ovat tehneet koko allmäntjänstgöring-palveluksensa tai vähintään sen terveystieteiden osion ja psykiatrian osion Ruotsissa.

Mikäli Valvira voisi erillisestä hakemuksesta toimia laillistavana viranomaisena myös näille 2012 tai sen jälkeen opintonsa aloittaneille muussa EU- tai Eta-maassa opiskelleille lääkäreille, jotka ovat suorittaneet yleislääketieteen erityiskoulutuksen tai vastaavan harjoittelun Suomessa, ruotsinkielentaitoisten lääkäreiden paluumuutto Ruotsista Suomeen nopeutuisi huomattavasti, millä olisi tietysti myönteinen vaikutus [Puhemies koputtaa] myöskin kielellisten oikeuksien toteutumiseen suomalaisessa terveydenhuollossa. Kysynkin ministeri Blomqvistilta: millaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä helpottaakseen Ruotsissa lääkäreiksi opiskelevien suomalaisten laillistumista Suomessa ja siten pääsyä suomalaisille työmarkkinoille?

**18.06 Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rajalla asuvana tunnistan yhdessä edustaja Ojala-Niemelän kanssa nämä toiveet ja tarpeet, mitä on nimenomaan siellä Ruotsin, Suomen ja Norjan rajalla ihmisillä, ja ne liittyvät sosiaali- ja terveydenhuoltoon, eli sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuteen rajan yli ilman, että pitää käyttää käteistä maksua. Siis jos on suunniteltu hoito, niin se menee yleensä niin, että jos menet rajan toiselle puolelle, joudut maksamaan sen hoidon ensin käteisellä ja sitten hakemaan omasta maasta korvauksia, ja sen korvauksen saaminen voi kestää vaikka kuinka kauan, ja tätä rajaliikennettä pitäisi helpottaa myöskin pelastustoimen osalta. Nyt tässä on semmoinen este, että jos me nyt menemme sopimaan Ruotsin kanssa esimerkiksi joistakin eduista, mitkä koskisivat vain Pohjoismaiden kansalaisia, niin me emme voi sitä tehdä, koska se on vastoin EU-säännöksiä. Meidän pitää kohdella samalla tavalla kaikkia EU-kansalaisia, ja tämä estää meitä sopimasta suoraan Ruotsin valtion ja Suomen valtion välillä tietyistä eduista, jotka koskisivat meitä tai Pohjoismaiden kansalaisia — Norjan kanssa tämä ehkä voitaisiin tehdä, koska Norja ei ole EU-maa. Pyytäisin, että, ministeri, miettisitte, mitkä ovat ne toimenpiteet, joilla me voisimme sopia näistä eduista Pohjoismaiden kansalaisille ilman, että meidän tarvitsee [Puhemies koputtaa] antaa niitä kaikille EU-maan kansalaisille.

**18.08 Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Haluan ensiksikin kiittää ministeri Blomqvistia erinomaisesta puheenvuorosta ja hyvistä vastauksista.

Haluaisin myös nostaa tästä Kimmo Sasin muistiosta periaatteellisesti merkittävänä ja positiivisena asiana esille sen, että erilaisten rakennusmääräysten osalta neuvostossa on tuotu esille, että harmonisointi voitaisiin aloittaa vammaisia koskevien rakennusmääräysten yhdenmukaistamisesta.

Jag tycker det är fint att man i samband med harmonisering av byggnadsbestämmelser ser ett mervärde i att uttryckligen börja med specialgrupper, i detta fall personer med funktionsnedsättning.

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

18.09 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun me puhumme täällä vapaasta liikkuvuudesta, niin sehän tarkoittaa tietysti ihmisten ja tavaroiden vapaata liikkuvuutta, ja yksi tavara meillä on, joka ei vapaasti Pohjoismaiden välillä liiku: se on tuo nuuska, jota saa tuoda vain yhden kilon tuolta Ruotsista Suomeen. Tällä menettelyllä, kun Suomessa ei nuuskaa myydä, me menetämme kymmeniä miljoonia verotuloja ja Ruotsi tekee tilin samalla, kun me sitten hoidamme haitat. Kysynkin ministeriltä: olisiko ministerinä valmis poistamaan tämän rajaesteen tai edistämään tämän rajaesteen poistamista? Sehän tapahtuu ainoastaan niin, että tuodaan nuuska myös Suomessa kauppoihin.

Sitten rajaestetyöryhmän puheenjohtaja Ranteelta olisin kysynyt, koska käyttite mielenkiintoista sanavalintaa: Te sanoitte, että osa rajaesteistä on hyviä. Kertokaa nyt Suomen kansalle, mitkä ovat hyviä rajaesteitä — mitkä ovat niitä hyviä rajaesteitä, joita meillä tällä hetkellä on voimassa?

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Ranne jo valmiina.

18.09 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvon puhemies! Varmasti me kaikki ymmärrämme, että esimerkiksi sellaiset tarkastukset, niin kuin meillä on Tanskan ja Ruotsin välillä tällä hetkellä tarkastuksia, voi osa ihmisistä kokea ikäviksi tarkastuksiksi. Vastaavia tarkastuksia tarvitaan kyllä ihan Suomen ja Ruotsin rajalle huomattavasti enemmän.

Tähän nostaisin vielä sen esiin, että kun näitä tarkastuksia on ollut, niin siellähän on alun perin koettu ja ajateltu, että 20 minuutin tarkastus on este työn liikkuvuudelle, ihmisten liikkuvuudelle, mutta aikaa on saatu lyhennettyä muutamaan minuuttiin, jolloin tätä ei enää ole koettu edes ongelmaksi.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Edustaja Rydman oli ensimmäinen, joka halusi tähän vastata.

18.10 **Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edelleenkin kyllä vähän hämmästelen tätä perussuomalaisen kantaa, mikä esiintyy myöskin tässä välilyksymyksessä. Yksi keskeinen syy, miksi kokoomus ei voinut siihen yhtyä, oli juuri se, että siinä vaadittiin sisärajatarkastusten välitöntä käyttöönottoa ympäri Eurooppaa.

Kun tilanne on se, että Turkin rajalla laittomasti EU:n alueelle pyrkivät henkilöt ovat siellä ryskäämässä raja-aitaa, niin ei kai tämä vielä tässä vaiheessa voi olla perustelu sille, että otetaan käyttöön sisärajatarkastuksia vähän ympäri Eurooppaa. Tilanne olisi toinen, jos eletäisiin siinä tilanteessa kuin 2015, että Tornion kautta todellakin tuli kymmeniätuhansia ihmisiä. Silloin olisi varmaan ollut aivan paikallaan, että oltaisiin harkittu olennaisesti järeämpiä toimenpiteitä kuin mihin silloin ryhdyttiin, mutta nyt ei olla sellaisessa tilanteessa. Ei Suomen ja Ruotsin välisen rajan ylitse tällä hetkellä tule turvapaikanhakijoita käytännössä ollenkaan — jos ollenkaan — ja jos tällaisessa tilanteessa otettaisiin vain sen takia, että Kreikassa on tilanne päällä, sisärajatarkastukset käyttöön ympäri Eurooppaa tai varsinkin Suomen ja Ruotsin välisellä rajalla, niin ei siinä edes tällaisen tiukan maahanmuuttopolitiikan kannattajan kuin minun silmissä ole järjen hiventäkään.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Annan tähän teemaan vielä vastauspuheenvuoron edustaja Tuomiojalle, ja sen jälkeen menemme niihin rajaesteisiin, jotka... [Erkki Tuomi-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

oja: Ei ole tähän teemaan!] — Annan siitä huolimatta, edustaja Tuomioja. [Erkki Tuomioja: Kiitoksia!]

**18.12 Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnälle toteaisin, että ei nuuska ole mikään Suomen ja Ruotsin välinen ongelma. Jos me poistaisimme täältä nuuskakiellon, joka ei ole meidän asiamme, vaan se on Euroopan unionin päätös, niin silloin syntyisi rajaeste Suomen ja Tanskan sekä Suomen ja Norjan välille. Elikkä toisin sanoen tämä on EU:n säännös. Se on minusta perusteltu säännös kylläkin, koska minusta meidän ei tulisi sen enempää tupakan kuin nuuskankaan käyttöä millään tavoin edistää Suomessa — se on kansanterveydellinenkin kysymys. Mutta olen kuitenkin ollut sillä lailla liberaali, että olen aina sanonut, että jos ruotsalaiset haluavat myrkyttää itsensä nuuskalla, niin sallittakoon se heille, vaikka se on sitten EU:sta poikkeus, mutta meidän ei tarvitse sitä samaa poikkeusta ottaa täällä käyttöön. Minusta tämä on sellaista oikeaa eurooppalaisuutta, että me näemme, että jos jollain maalla on joku oma kansallinen intressinsä, etunsa, joka ei haittaa laajemmin yhteistyötä, niin voisimme sellaisen sallia.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** No niin, tulikin nuuskaa edustaja Kärnälle eikä Ranteelle. [Naurua] Kärnä saa vastata.

**18.13 Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän toki, että nuuskan hyödyistä ja haitoista ja muusta voimme olla perustellusti eri mieltä, mutta edustaja Tuomiojalle olisin korjannut kyllä, että Norjassa myydään nuuskaa, samoin Tanska myy täysin samaa tuotetta purutupakan nimikkeellä. Myös Islannissa tämä tuote on kauppoissa. Siellä sitä myydään nenänuuskana, ja sitten jos sitä haluaa käyttää perinteisen nuuskan tapaan, niin täytyy hankkia nuuskapaperia ja kääreistä itse se nuuskamalli sinne huuleen sitten. Eli näen kyllä, että tämä on selkeä rajaeste, [Erkki Tuomiojan välihuuto] ja Suomi on itse asiassa ainoa Pohjoismaa, jossa tämän tuotteen kauppa ei ole sallittua. Mielestäni tähän kysymykseen täytyy puuttua, ja toivon, että ministeri sitten vastaa, aikooko hän tätä asiaa jollakin tavalla edistää.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ministeri kohta vastaa, mutta otetaan vielä lisää kysymyksiä. — Edustaja Hopsu on kauan odottanut.

**18.14 Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnälle tiedoksi, että eilen käytiin täällä oikein hyvä keskustelu siitä, kuinka nuuskankäyttöä vähennettäisiin Suomessa eikä tätä kasvua tuettaisi, ja voin tukea edustaja Tuomiojan puheenvuoroa hyvin.

Tieto siitä, että Suomen työvoiman liikkuvuus ja liikkuvuus Suomeen on muita Pohjoismaita jäljessä, on huolestuttava, eikä perussuomalaisten taholta nyt kuultuja lisäesteitä liikkuvuudelle kaivata.

Vielä palaan digitalisaatiokeskusteluun: Siihen liittyvät rajaesteet liittyvät myös työvoiman liikkuvuuteen. Tällä hetkellä suomalaisilla digitaalisilla tunnistautumistavoilla ei voida esimerkiksi tunnistautua ja kirjautua toisen Pohjoismaan viranomaisen verkkosivuille ja asioida siellä. Tämä vaikeuttaa veroasioissa asioimista merkittäväällä tavalla ja terveydenhoidossa, kuten kuultiin. Oli ilo kuulla ministeri Paateron kertomaa digitaalisen identitee-

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

tin etenemisestä, ja aikataulua tähän kysyn minäkin. Iloista oli myös kuulla, että yhteistyö Viron kanssa tällä sektorilla etenee.

**18.15 Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan edustaja Ranne aika erikoisesti ajatteli, että on joitain hyviä rajaesteitä, ja en kyllä itse keksi oikein mitään, eikä minusta edustaja Rannekaan pystynyt tähän kysymykseen vastaamaan.

Vaikka tosiaan periaatteessa raja on avoin Pohjoismaiden välillä, niin tiettyjä tuotteita, esimerkiksi liikennekäytössä olevia ajoneuvoja, ei ole kyllä kovin yksinkertaista tuosta rajan yli siirtää tarkoituksenmukaisella tavalla. Otan esimerkin: On vaikka huoltoyritys, jonka kotipaikka on Haaparannalla, ja he toimivat sekä Pohjois-Ruotsissa että Pohjois-Suomessa. Työntekijä voi asua vaikkapa Suomen puolella, esimerkiksi Tervolassa. Kun Ruotsiin rekisteröityä ajoneuvoa ei saa käyttää Suomessa ymmärtääkseni kolmea vuorokautta pitempään yhtäjaksoisesti, niin työntekijällekin voi tulla esimerkiksi sellainen käytännön tilanne, että hän joutuu Tervolasta Rovaniemellä käydyin työkeikan jälkeen ajamaan siitä kodin ohi Haaparannalle viemään auton yöksi Haaparannan puolelle ja tulemaan sieltä jollain muulla kuljetuksella takaisin kotiin Tervolaan. Tällä tavoin ihmiset joutuvat siinä arjessaan matkustamaan satoja kilometrejäkin aivan tällaista hukkakäyntiä, [Puhemies koputtaa] ja tätä pystytään teknisellä valvonnalla tuolla rajalla valvomaan todella tarkkaan. Kysyn ministeriltä: Aiotaanko tätä asiaa jotenkin järkeistää taikka helpottaa konkreettisesti? Mutta toisaalta sitten jos tämmöistä voidaan teknisesti valvoa, niin miksei sitten viranomaisten muussa, esimerkiksi rikoksia ehkäisevässä, työssä voida teknisesti valvoa paremmin?

**18.17 Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kysyä ministeriltä vielä yhtä asiaa — tämä on semmoinen rajaeste, ja en tiedä, onko tämä tullut vielä missään ilmi — ja tämä liittyy rajankävijöihin. Eli rajankävijöillä on ihan oma verosopimus, mikä tarkoittaa sitä, että rajankävijä maksaa verot asuinmaahansa ja saa työskentelymaasta palkan puhtaana käteen. Siinä veropäätöksessä, mikä tulee veroviranomaiselta, on kuitenkin yksi ongelma: siinä lukee, että sairauspäivärahasta vero on se 20 tai 25 prosenttia. Se tarkoittaa sitä, että jos pitkäaikaisesti sairastut ja saat sitä sairauspäivärahaa, niin siitä vedetään vero sekä Ruotsissa että Suomessa eli maksat tuplaveroa siltä ajalta kun olet sairaana, ja tämän saaminen takaisin sitten Ruotsin veroviranomaiselta voi kestää jopa puolitoista vuotta.

**18.18 Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos, edustaja Ranne, vastauksesta. Mielestäni kyse ei ole hallitus—oppositio-rajasta vaan nimenomaan siitä, millä tavalla me kaikki haluamme edistää tätä pohjoismaista yhteistyötä. Ehkä kyse on osaltaan myös viestinnästä, että millä tavalla pystymme kertomaan Pohjoismaiden neuvoston muille jäsenille, että ei ole syytä huoleen, rajaesteitä tullaan purkamaan ja hakemaan yhteisiä ratkaisuja entisestään ja sitä kautta parantamaan myös yhteistyötä kaikkien Pohjoismaiden välillä. Eli huolehditaan viestinnästä ja huolehditaan myöskin siitä, että tämä työ jatkuu voimalla, niin kuin se on tähänkin asti jatkunut.

**18.18 Mikko Ollikainen r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Mobilitet är en av de viktigaste målsättningarna med nordiskt samarbete. Det har redan länge varit möjligt för oss i Finland att studera i Sverige och ta en högskoleutbildning i Sverige, och det är många

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

som gör det. Frågan är då på vilket sätt man från de övriga nordiska länderna kunde flytta hit att studera, för vi behöver nog kunnande också från andra länder hit till oss.

Arvoisa puhemies! Ihmisten liikkuvuus Pohjoismaiden välillä on ainakin korkeakoulutuksella toimiva. Moni suomalaisnuori muuttaa esimerkiksi Ruotsiin opiskelemaan, eikä siinä ehkä ole sinänsä mitään ihmeellistä, mutta meidän kannattaisi kuitenkin pysähtyä pohtimaan, kuinka moni muuttaa Pohjoismaista Suomeen opiskelemaan, ja haluaisin kuulla, miten ministeri ajattelee tästä tai mitä ministeriö ajattelee tästä.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt ei ole listalla enää kuin edustaja Rydman. Katsotaan, tuleeko sen aikana lisää.

**18.19 Wille Rydman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä tässä on syytä painottaa sitä seikkaa, että itse asiassa Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan piirissä ja laajemminkin pohjoismaisten poliitikkojen piirissä vallitsee kyllä varsin laaja yksimielisyys siitä, että pohjoismainen yhteisyys ja pohjoismainen yhteistyö tarjoavat erityisesti tässä maailmanajassa Suomelle sellaisen valttikortin ja areenan, jota kannattaa myöskin aktiivisesti hyödyntää.

Elämme sellaisia aikoja, jolloin emme voi olla aivan varmoja transatlanttisen suhteen pitävyydestä tai syvyydestä. Euroopan integraatio ei ole ainakaan ottanut merkittäviä askeleita eteenpäin, yksi EU-maa jopa jättää unionin. Monessa muussakin suhteessa Euroopan maiden yhteisyyttä on koeteltu. Juuri tällaisissa olosuhteissa sillä, että meillä on yksi tällainen maaryhmä, viiteryhmä, jonka osana pystymme toimimaan samanmielisten maiden kanssa ja rakentamaan yhtenäisyyttä ja hyvin integroitunutta aluetta, on sekä merkittäviä taloudellisia että poliittisia vaikutuksia, joita ei auta aliarvioida.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Ja tuli sieltä vielä yksi, edustaja Strand.

**18.20 Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Egentligen tog ledamot Rydman orden ur min mun. Han sade i princip allt det som jag hade tänkt avsluta med.

Aivan erinomainen puheenvuoro kollega Rydmanilta. Erityisesti tässä maailmantilanteessa vahvat ja yhtenäiset Pohjoismaat voivat olla kokoaan huomattavasti suurempia niin Euroopassa kuin globaalisti. Ja sille on tilausta, aivan varmasti on tilausta, ja kun mietitään, missä tilanteessa ja mistä asioista nytkin ollaan tänään puhuttu, niin kyllä on pian monella meistä ikävä sitä, kun rajat olivat aidosti auki.

Vi har en mycket svår situation, som vi alla vet, med tanke på vad som i dag också har diskuterats. Att här nu prata och insinuera att man borde ha ännu mera gränshinder är någonting som övergår mitt förstånd.

Jag vill också avsluta med att tacka de allra flesta för mycket god diskussion, också ministern, och kanske avsluta med att upprepa den fråga som bland annat ledamot Ollikainen och andra har ställt om den elektroniska identifikationen, hur läget ser ut där och om det kanske också finns en tidtabell.

Elikkä löytyykö myös jonkinnäköistä aikataulua tälle elektroniselle ID:lle?

## Pöytäkirja PTK 22/2020 vp

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Nyt on keskustelu tässä vaiheessa loppunut. Menännen minister Blomqvist. Hur många minuter, tre? [Thomas Blomqvist: Jos sallitte!] — Sallimme, helposti.

**18.22 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist:** Arvoisa herra puhemies! Taas tuli hyviä kysymyksiä ja näkökantoja, joihin nyt minun papereissani olevassa järjestyksessä vastaan.

Edustaja Rydman nosti esimerkinomaisesti esille juuri tämän ammattipätevyysvaatimusten tunnustamisen, ja se on myös Pohjoismaiden ministerineuvostossa tunnistettu, että tämä on iso rajaeste, johon halutaan löytää ratkaisuja. Tässä vaaditaan tietysti kaikkien maiden yhteistyötä ja opetusministeriöiden yhteistyötä. Totean vain sen, että olen samaa mieltä edustaja Rydmanin kanssa: tämän eteen tehdään työtä, ja tämä on tunnistettu ja on nostettu nyt myös poliittiselle tasolle se, että tähän haetaan ratkaisuja.

Sitten edustaja Juuso kysyi edelleen muun muassa näistä EU-direktiiveistä, että miten ne toimeenpannaan. Tietysti EU-jäsenenä meille on selvä se, että toimeenpannaan ne EU-direktiivit, mitkä tulevat, mutta sitä nyt mietitään ja pyritään siihen, että implementoitaisiin ne samalla tavalla elikkä tulkittaisiin ne samalla tavalla näissä pohjoismaisissa EU-maissa, ettei tule erilaisia tulkintoja, ja sen myötä sitten syntyy rajaesteitä. Siihen nyt pyritään tämän Tanskan puheenjohtajuuskauden aikana tällaisella kokeilulla, missä valikoidaan tiettyjä EU-säädöksiä ja tehdään niitten ympärillä sitten tiiviimpää yhteistyötä.

Sedan frågade ledamot Ollikainen kring e-ID, och det försökte jag svara på tidigare. Också minister Paatero, på vars ansvarsområde det här finns, försökte svara. Vi försöker nå resultat här, vi har en politisk vilja och jag vet att det också finns en politisk vilja i de andra nordiska länderna.

Ja ehkä totean myös sen, että Suomella on asiantuntemusta ja kokemusta digitaalisesta yhteistyöstä Viron kanssa, ja sitä pystymme toivon mukaan hyödyntämään myös tässä asiassa. Suomi on ensi vuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajamaa, ja tulemme johtamaan hanketta, missä tekoälyä hyödynnetään sujuvien rajoja ylittävien palvelujen luomiseksi. En pysty nyt parempaa vastausta antamaan.

Det här är nu det svar som jag kan ge i det här skedet.

Sitten edustaja Kärnä kysyi tästä nuuskasta. Sitä ei ole tässä minun listallani. Se ei kuulu näihin rajaesteisiin, eikä se nyt joka tapauksessa kuulu minun vastualueelleni, joten ehkä vastaan sillä tavalla tähän kysymykseen.

Sitten oli hyviä loppujuontoja sekä edustaja Rydmanilla että edustaja Strandilla. Yhdessä teemme parempaa työtä ja yhdessä olemme vahvempia, ja pohjoismaista yhteistyötä kannattaa syventää ja parantaa entisestään. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Juho Eerola:** Kiitokset ministerille. Enempää puheenvuoroja ei näy, joten keskustelu on päättynyt.

Asian käsittely päättyi.



## **Pöytäkirja PTK 22/2020 vp**

### **5. Seuraava täysistunto**

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 13.3.2020 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola